

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

DO PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO

GMINY ZAWIDZ



Miejsce i data sporządzenia prognozy: Ostrołęka, czerwiec 2026 r.

ZESPÓŁ AUTORÓW:

- 1) mgr inż. Michał MALICKI – kierujący zespołem
- 2) mgr inż. arch. Zbigniew DĄBROWSKI – członek zespołu
- 3) inż. arch. Klaudia DĄBROWSKA – członek zespołu

Prawa autorskie:

Twój DOM Małgorzata Dąbrowska
ul. Różana 20, 07-410 Ostrołęka
tel. 606-854-755, e-mail biuro@twojdom.pl

ZAWARTOŚĆ OPRACOWANIA:

1. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ JEGO POWIĄZANIACH Z INNymi DOKUMENTAMI	4
2. INFORMACJE O METODACH ZASTOSOWANYCH PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY	13
3. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA	17
4. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO	20
5. ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNE ZMIANY TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	21
6. STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM	33
7. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY Z DNIA 16 KWIETNIA 2004 R. O OCHRONIE PRZYRODY	36
8. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA DOKUMENTU	39
9. PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA, W TYM ODDZIAŁYWANIA BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKOTERMINOWE, ŚREDNIOTERMINOWE I DŁUGOTERMINOWE, STAŁE I CHWILOWE ORAZ POZYTYWNE I NEGATYWNE, NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU, A TAKŻE NA ŚRODOWISKO	42

10. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU	50
11. BIORĄC POD UWAGĘ CELE I GEOGRAFICZNY ZASIĘG DOKUMENTU ORAZ CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU - ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE WRAZ Z UZASADNIENIEM ICH WYBORU ORAZ OPIS METOD DOKONANIA OCENY PROWADZĄCEJ DO TEGO WYBORU ALBO WYJAŚNIENIE BRAKU ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH, W TYM WSKAZANIA NAPOTKANYCH TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCYCH Z NIEDOSTATKÓW TECHNIKI LUB LUK WE WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY	54
12. STRESZCZENIE SPORZĄDZONE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	57
13. OŚWIADCZENIE KIERUJĄCEGO ZESPOŁEM AUTORÓW	60

1. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ JEGO POWIĄZANIACH Z INNYMI DOKUMENTAMI

1.1. Podstawa i cel sporządzenia

Niniejszą prognozę oddziaływania na środowisko sporządza się na potrzeby projektu Planu Ogólnego Gminy Zawidz. Opracowanie stanowi element strategicznej oceny oddziaływania na środowisko i służy ocenie potencjalnych skutków środowiskowych ustaleń planu ogólnego, a także wskazaniu rozwiązań służących zapobieganiu, ograniczaniu albo kompensacji ewentualnych negatywnych oddziaływań na środowisko.

Plan ogólny obejmuje cały obszar administracyjny Gminy Zawidz. Ze względu na strategiczny charakter dokumentu prognoza nie zastępuje ocen oddziaływania na środowisko dla konkretnych przedsięwzięć. Określa natomiast środowiskowe ramy i warunki, które powinny być uwzględniane przy dalszym planowaniu miejscowym, przy wyznaczaniu obszarów uzupełnienia zabudowy oraz przy przygotowywaniu inwestycji.

Opracowanie przygotowano na podstawie uzupełnionego opracowania ekofizjograficznego do projektu Planu Ogólnego Gminy Zawidz, danych przestrzennych i opisowych przygotowanych na potrzeby projektu planu ogólnego, materiałów przekazanych przez Gminę Zawidz, danych CRFOP, IIaPGW, GIOŚ, PIG-PIB/MIDAS, NID, GEZ, GPOZ, audytu krajobrazowego województwa mazowieckiego oraz stanowisk organów właściwych w sprawach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Podstawę prawną sporządzenia prognozy stanowią w szczególności:

- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska.
- Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne.
- Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach.
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac

planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i rysów.

- Rozporządzenie Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959 r. w sprawie określenia, jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie na cmentarze.
- Ustawa z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych.

1.2. Zawartość i główne cele planu ogólnego

Projekt planu ogólnego Gminy Zawidz określa strukturę stref planistycznych, gminne standardy urbanistyczne oraz obszary uzupełnienia zabudowy, jeżeli zostały przyjęte w projekcie. Ustalenia planu ogólnego będą tworzyć podstawę dla sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz dla wydawania decyzji o warunkach zabudowy w przypadkach przewidzianych przepisami prawa.

Z punktu widzenia ochrony środowiska kluczowe jest takie wyznaczenie stref planistycznych, aby rozwój zabudowy następował przede wszystkim w istniejących strukturach osadniczych i w ich logicznej kontynuacji, przy zachowaniu dolin Raciążnicy i Sierpienicy, terenów podmokłych, lasów, korytarzy ekologicznych, obszaru chronionego krajobrazu, użytków ekologicznych, ujęć wody, gruntów rolnych wysokiej jakości oraz krajobrazu wiejskiego.

Szczegółnej kontroli wymagają relacje projektu planu z Obszarem Chronionego Krajobrazu Równina Raciążska, szesnastoma użytkami ekologicznymi, pomnikiem przyrody w formie alei drzew w parku w Skoczkanie, korytarzem ekologicznym Dolina Wkry, obszarami szczególnego zagrożenia powodzią, JCWP rzeczny ocenionymi jako będące w złym stanie wód oraz trzema gminnymi stacjami uzdatniania wody: Majki Małe, Zawidz i Zalesie.

Tabela 1.1. Strefy planistyczne i ich znaczenie dla prognozy oddziaływania na środowisko

Symbol	Strefa planistyczna	Znaczenie dla Prognozy OŚ Gminy Krynki
SW	Strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną	W Gminie Zawidz ewentualne strefy tego typu powinny być ograniczone do istniejących struktur osadniczych o odpowiedniej obsłudze komunikacyjnej i infrastrukturalnej. W prognozie ocenia się hałas, retencję, gospodarkę ściekową, krajobraz oraz relacje z zabytkami.
SJ	Strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną	Preferować uzupełnianie istniejących wsi i zespołów zabudowy; unikać dolin cieków, terenów podmokłych, lasów, użytków ekologicznych, obszarów szczególnego zagrożenia powodzią i otwartych krajobrazów rolniczych.
SZ	Strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową	Dopuszczać w powiązaniu z istniejącym osadnictwem rolniczym, z ochroną gruntów rolnych klas I-III, dolin, zadrzewień, rowów melioracyjnych i jakości wód.
SU	Strefa usługowa	Lokalizować przede wszystkim przy istniejących miejscowościach i drogach, z oceną wpływu na ruch, hałas, ścieki, odpady, krajobraz i sąsiedztwo zabudowy mieszkaniowej.
SH	Strefa handlu wielkopowierzchniowego	Jeżeli występuje w projekcie, wymaga szczególnej kontroli ruchu, hałasu, powierzchni uszczelnionych, retencji, wód opadowych i wpływu na krajobraz wiejski.
SP	Strefa gospodarcza	Wymaga separacji od funkcji mieszkaniowych, ochrony wód i gleb, kontroli hałasu, emisji, transportu i retencji. Nie powinna być kierowana do terenów przyrodniczo wrażliwych.
SR	Strefa produkcji rolniczej	Powinna wspierać utrzymanie funkcji rolniczych, łąk, pastwisk, zadrzewień śródpolnych oraz ograniczanie spływu biogenów do cieków.
SI	Strefa infrastrukturalna	Uwzględniać wodociągi, kanalizację, elektroenergetykę, gospodarkę odpadami, ujęcia wody, sieci techniczne oraz wymagania ochrony zdrowia ludzi i środowiska.
SN	Strefa zieleni i rekreacji	Może wspierać retencję, zieleń publiczną i rekreację lokalną, pod warunkiem braku kolizji z użytkami ekologicznymi, dolinami, pomnikami przyrody i zabytkami.
SC	Strefa cmentarzy	Wymaga uwzględnienia ograniczeń sanitarnych wynikających z rozporządzenia Ministra Gospodarki

Symbol	Strefa planistyczna	Znaczenie dla Prognozy OŚ Gminy Krynki
		Komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959 r., ochrony wód podziemnych, zabytków, zieleni oraz relacji z zabudową mieszkaniową i ujęciami wody.
SG	Strefa górnictwa	Istotna w kontekście złóż Milewo I i Skoczkowo I. Wymaga oceny wpływu na rzeźbę terenu, krajobraz, pylenie, hałas, transport, wody i rekultywację.
SO	Strefa otwarta	Preferowana dla dolin Raciążnicy i Sierpienicy, lasów, terenów podmokłych, użytków ekologicznych, OChK, korytarzy ekologicznych, obszarów powodziowych, gruntów rolnych i krajobrazów otwartych.
SK	Strefa komunikacyjna	Dotyczy układu dróg publicznych i infrastruktury transportowej. W prognozie ocenia się hałas, bezpieczeństwo, odwodnienie, spływ wód opadowych i bariery ekologiczne.

1.3. Obszary uzupełnienia zabudowy i obszar zabudowy śródmiejskiej

Obszary uzupełnienia zabudowy powinny być oceniane w prognozie jako narzędzie porządkowania i uzupełniania istniejących struktur osadniczych, a nie jako mechanizm rozszerzania zabudowy na tereny otwarte, dolinne, podmokłe, leśne, rolnicze o wysokiej wartości albo przyrodniczo cenne. W szczególności wymagają one kontroli względem OChK Równina Raciążska, użytków ekologicznych, korytarza Dolina Wkry, obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, dolin cieków, ujęć wody, cmentarzy i zabytków.

Gmina Zawidz ma charakter wiejski i wieloośrodkowy, bez cech uzasadniających szerokie wyznaczanie obszaru zabudowy śródmiejskiej. Jeżeli projekt planu ogólnego nie wyznacza takiego obszaru, należy uznać to za rozwiązanie prawidłowe z punktu widzenia ochrony środowiska, krajobrazu i struktury osadniczej. Ewentualne zwiększanie intensywności zabudowy powinno być ograniczone do terenów już zurbanizowanych i wyposażonych lub możliwych do wyposażenia w infrastrukturę techniczną.

Na poziomie prognozy przyjmuje się zasadę ostrożności: OUZ nie powinny obejmować terenów, dla których występują istotne ograniczenia środowiskowe, wodne, sanitarne, krajobrazowe albo konserwatorskie, chyba że dalsze dokumenty planistyczne wykażą możliwość bezpiecznego zagospodarowania przy zachowaniu wymagań przepisów odrębnych.

1.4. Powiązania z dokumentami i materiałami wejściowymi

Prognoza została powiązana z dokumentami krajowymi, regionalnymi i lokalnymi oraz z materiałami przestrzennymi właściwymi dla obszaru Gminy Zawidz. Celem tej części nie jest powielanie treści dokumentów źródłowych, lecz wskazanie, które materiały miały znaczenie dla oceny skutków środowiskowych projektu planu ogólnego.

Podstawowym materiałem środowiskowym jest opracowanie ekofizjograficzne do projektu Planu Ogólnego Gminy Zawidz, uzupełnione o dane dotyczące form ochrony przyrody, wód powierzchniowych i podziemnych, jakości wód, lasów, gleb, złóż kopalin, obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, ujęć wody, zabytków, cmentarzy, stanowisk archeologicznych, infrastruktury technicznej i krajobrazu. Wykorzystano je do oceny, czy projektowane strefy planistyczne i obszary uzupełnienia zabudowy respektują najważniejsze ograniczenia środowiskowe.

Na poziomie regionalnym uwzględniono w szczególności dokumenty województwa mazowieckiego, w tym plan zagospodarowania przestrzennego województwa, strategię rozwoju województwa, programy ochrony środowiska i ochrony powietrza w zakresie właściwym dla gminy oraz audyt krajobrazowy województwa mazowieckiego. Audyt krajobrazowy wskazuje na przewagę krajobrazów wiejskich, leśnych i bagienno-łąkowych związanych z Wysoczyzną Płońską i Równiną Raciążską.

W zakresie wód wykorzystano drugą aktualizację Planów gospodarowania wodami, geobazę 2aPGW, karty charakterystyk JCWP i JCWPd oraz ocenę stanu wód powierzchniowych GIOŚ za lata 2019-2024. Dla prognozy najważniejsze są JCWP związane z Raciążnicą, Sierpienicą, Wkrą i Skrwą oraz JCWPd GW200048 i GW200049. Wszystkie JCWP rzeczne powiązane przestrzennie z gminą zostały ocenione jako będące w złym stanie wód, natomiast obie JCWPd charakteryzują się dobrym stanem chemicznym i ilościowym.

W zakresie ochrony przyrody uwzględniono Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, dane przestrzenne DXF przygotowane na potrzeby projektu Planu Ogólnego Gminy Zawidz oraz stanowisko Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie. Zasadnicze znaczenie mają: Obszar Chronionego Krajobrazu Równina Raciążska, szesnaście użytków ekologicznych, pomnik przyrody w parku w Skoczkanie, korytarz ekologiczny Dolina Wkry oraz ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

W zakresie dziedzictwa kulturowego uwzględniono Gminną Ewidencję Zabytków, wykaz stanowisk archeologicznych, Gminny Program Opieki nad

Zabytkami, otwarte dane Narodowego Instytutu Dziedzictwa oraz dane cyfrowe dotyczące zabytków. Szczegółnej ochrony wymagają obiekty wpisane do rejestru zabytków, stanowisko archeologiczne Szumanie, st. 1, kościoły parafialne, zespoły dworskie, parki, cmentarze i zasób ujęty w GEZ.

Dane przestrzenne projektu planu ogólnego, w tym GML oraz dane cyfrowe DXF przygotowane na potrzeby projektu, wykorzystuje się do merytorycznej weryfikacji relacji stref planistycznych i OUZ względem uwarunkowań środowiskowych. Weryfikacja ta ma charakter środowiskowy i planistyczny. Nie stanowi technicznej walidacji pliku GML ani oceny informatycznej poprawności jego struktury.

1.5. Uzgodnienia zakresu prognozy i stanowiska organów

Przy sporządzaniu prognozy uwzględnia się stanowiska organów właściwych w sprawach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Szczególne znaczenie mają opinie sanitarna Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Sierpcu oraz uzgodnienie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie.

Tabela 1.2. Uzgodnienia i stanowiska organów uwzględnione w prognozie

Organ / pismo	Najważniejsze ustalenia	Sposób uwzględnienia w prognozie
Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Sierpcu, opinia sanitarna nr ZNS/1/2026, znak ZNS.9022.4.1.1.2026 z dnia 2 lutego 2026 r.	Organ wskazał zakres prognozy zgodny z art. 51 ust. 2 ustawy OOS, w tym potrzebę ujęcia metodyki, monitoringu, oddziaływania transgranicznego, stanu środowiska, problemów ochrony środowiska, celów środowiskowych, przewidywanych oddziaływań, rozwiązań minimalizujących, wariantów alternatywnych, streszczenia niespecjalistycznego i oświadczenia autora.	W prognozie zachowano układ odpowiadający art. 51 ust. 2 ustawy OOS. Ujęto komponent zdrowia ludzi, jakość powietrza, hałas, wodę pitną, ujęcia wody, gospodarkę wodno-ściekową, odpady, klimat, zabytki i dobra materialne.
Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie, znak WOOS-II.411.18.2026.ET z dnia 7 maja 2026 r.	Uzgodniono zakres prognozy zgodny z art. 51 ust. 2 ustawy OOS. Wskazano potrzebę oceny wpływu ustaleń planu na OChK Równina Raciąńska, pomniki przyrody, użytki ekologiczne, ochronę gatunkową, spójność i	W prognozie uwzględniono aktualne dane CRFOP, OChK Równina Raciąńska, użytki ekologiczne, pomnik przyrody, korytarz Dolina Wkry, ochronę gatunkową, doliny rzeczne, cmentarze, elektrownie

Organ / pismo	Najważniejsze ustalenia	Sposób uwzględnienia w prognozie
	ciągłość obszarów chronionych, korytarz ekologiczny Dolina Wkry oraz zgodność z ograniczeniami wynikającymi z form ochrony przyrody. Organ wskazał aktualny akt prawny OChK Równina Raciążska: uchwałę Nr 71/24 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 27 sierpnia 2024 r.	wiatrowe, JCWP i JCWPd oraz konieczność analizy ograniczeń z przepisów odrębnych, w tym art. 45, art. 51 i art. 52 ustawy o ochronie przyrody, rozporządzenia z dnia 25 sierpnia 1959 r. dotyczącego cmentarzy oraz ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych.

1.6. Założenia wynikające z charakteru Gminy Zawidz

Gmina Zawidz jest gminą wiejską o dominującym charakterze rolniczym, z istotnym udziałem terenów otwartych, dolinnych, leśnych i podmokłych. Jej rozwój przestrzenny powinien opierać się na wzmacnianiu istniejących miejscowości i ograniczaniu rozpraszania zabudowy. Z punktu widzenia prognozy szczególne znaczenie ma zachowanie funkcji przyrodniczej dolin Raciążnicy i Sierpienicy, ochrony OChK Równina Raciążska, terenów hydrogenicznych, gruntów rolnych wysokiej wartości, korytarzy ekologicznych i krajobrazu wiejskiego.

Nie można mechanicznie przenosić do Gminy Zawidz rozwiązań z prognoz sporządzonych dla innych gmin. Dokument wzorcowy wykorzystuje się wyłącznie jako układ redakcyjny i metodyczny. Wszystkie rozstrzygnięcia merytoryczne muszą wynikać z lokalnych danych dla Zawidza, w szczególności z uzupełnionej ekofizjografii, danych GIS, CRFOP, IIaPGW, GIOŚ, MIDAS, NID, GEZ, GPOZ oraz stanowisk RDOŚ i PPIS.

1.7. Wykaz źródeł i materiałów

- Projekt Planu Ogólnego Gminy Zawidz - dane GML i materiały robocze przekazane do sporządzenia prognozy.
- Opracowanie ekofizjograficzne do projektu Planu Ogólnego Gminy Zawidz, wersja uzupełniona, lipiec 2026 r.
- Dane cyfrowe DXF przygotowane na potrzeby projektu Planu Ogólnego Gminy Zawidz: granice opracowania, hydrografia, formy ochrony przyrody, korytarze ekologiczne, grunty rolne klas I-III, lasy, obszary szczególnego

zagrożenia powodują, złoża kopalin, ujęcia wód, infrastruktura techniczna i zabytki.

- Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody GDOŚ: Obszar Chronionego Krajobrazu Równina Raciążska, użytki ekologiczne i pomnik przyrody w Skoczkwie.
- Uchwała Nr 71/24 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 27 sierpnia 2024 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Równina Raciążska.
- Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie, uzgodnienie WOOS-II.411.18.2026.ET z dnia 7 maja 2026 r.
- Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Sierpcu, opinia sanitarna ZNS.9022.4.1.1.2026 z dnia 2 lutego 2026 r.
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959 r. w sprawie określenia, jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie na cmentarze - wykorzystane przy ocenie relacji cmentarzy, zabudowy mieszkaniowej, ujęć wody i funkcji wrażliwych.
- Ustawa z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych - wykorzystana przy ocenie ewentualnych stref dopuszczających lokalizację elektrowni wiatrowych oraz ich relacji ze strefami mieszkaniowymi, zagrodowymi i obszarami uzupełnienia zabudowy.
- II aktualizacja Planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, geobaza 2aPGW, karty charakterystyk JCWP i JCWPd oraz zestaw działań IIaPGW.
- Główny Inspektorat Ochrony Środowiska: klasyfikacja i ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych na podstawie danych z lat 2019-2024.
- Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy, MIDAS: karty informacyjne złóż Milewo I KN 16717 oraz Skoczkowo I KN 20103.
- Narodowy Instytut Dziedzictwa: otwarte dane dotyczące zabytków nieruchomych i archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków.
- Gminna Ewidencja Zabytków Gminy Zawidz, wykaz zabytków nieruchomych oraz wykaz stanowisk archeologicznych.
- Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Zawidz na lata 2013-2016 - materiał pomocniczy.

- Informacje Gminy Zawidz dotyczące stacji uzdatniania wody, cmentarzy, braku ustanowionych decyzją stref ochronnych ujęć wody oraz braku gminnego programu rewitalizacji.
- Audyt krajobrazowy województwa mazowieckiego - karty jednostek krajobrazowych obejmujących Gminę Zawidz.
- Archiwalna Prognoza oddziaływania na środowisko ustaleń Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zawidz, 2022-2023 - materiał pomocniczy wymagający aktualizacji danych.
- PRG, EGiB, BDOT10k, ortofotomapy, Bank Danych o Lasach, dane PIG-PIB/CBDG, Hydroportal, dane Wód Polskich, dane GUS/BDL i inne publiczne rejestry wykorzystane pomocniczo.

2. INFORMACJE O METODACH ZASTOSOWANYCH PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY

2.1. Zakres i poziom szczegółowości

Prognozę sporządzono na poziomie szczegółowości odpowiadającym planowi ogólnemu gminy. Dokument ten określa ramy przestrzenne i funkcjonalne, lecz nie przesądza o technologii, skali ani szczegółowych parametrach poszczególnych inwestycji. Z tego względu ocena ma charakter strategiczny i koncentruje się na możliwych kierunkach oddziaływania oraz na zasadach minimalizacji ryzyka środowiskowego.

Ocenie poddano oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe, pozytywne i negatywne. Analizą objęto ludzi, różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny, wody, powietrze, powierzchnię ziemi, gleby, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki i dobra materialne, z uwzględnieniem zależności między tymi elementami.

Zakres prognozy odpowiada wymaganiom art. 51 ust. 2 ustawy OOS oraz stanowiskom PPIS w Sierpcu i RDOŚ w Warszawie. Prognoza uwzględnia także wymogi dotyczące oceny wpływu na formy ochrony przyrody, korytarze ekologiczne, cele środowiskowe wód, ochronę gatunkową, cmentarze, potencjalne strefy dopuszczające elektrownie wiatrowe oraz ochronę zdrowia ludzi. W zakresie cmentarzy uwzględniono rozporządzenie Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959 r., natomiast w zakresie energetyki wiatrowej - ustawę z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych.

2.2. Źródła danych

W prognozie wykorzystano materiały źródłowe o różnym stopniu szczegółowości: dokumenty planistyczne, dane opisowe, dane przestrzenne, rejestry publiczne, materiały gminne oraz wyniki analiz wykonanych na potrzeby projektu planu ogólnego. Dane archiwalne wykorzystano wyłącznie pomocniczo i weryfikowano je względem aktualnych rejestrów oraz danych przekazanych w 2026 r.

Za podstawę lokalną przyjęto uzupełnione opracowanie ekofizjograficzne do projektu Planu Ogólnego Gminy Zawidz. Zawiera ono syntetyczne rozpoznanie stanu środowiska, diagnozę funkcjonowania środowiska, wstępną prognozę zmian, przyrodnicze predyspozycje struktury funkcjonalno-przestrzennej, ocenę

przydatności środowiska oraz uwarunkowania ekofizjograficzne dla kształtowania stref planistycznych.

Szczególne znaczenie miały dane: CRFOP dla form ochrony przyrody, IIaPGW i GIOŚ dla wód, MIDAS/PIG-PIB dla złóż kopalin, NID i GEZ dla zabytków, audyt krajobrazowy województwa mazowieckiego dla krajobrazu, odpowiedzi Gminy Zawidz dotyczące ujęć wody, cmentarzy i rewitalizacji oraz uzgodnienia RDOŚ i PPIS.

2.3. Metody analizy przestrzennej

Analizy przestrzenne wykonuje się w układzie współrzędnych EPSG:2178, zgodnym z układem danych EGiB wykorzystanych w opracowaniu. Granicę Gminy Zawidz przyjęto na podstawie danych EGiB oraz danych cyfrowych DXF przygotowanych na potrzeby projektu Planu Ogólnego Gminy Zawidz. Dodatkowe dane przestrzenne pozyskane z publicznych rejestrów i usług sieciowych należy przed analizą sprowadzić do układu EPSG:2178.

Metodyka obejmuje porównanie stref planistycznych i obszarów uzupełnienia zabudowy z warstwami ograniczeń środowiskowych, wodnych, krajobrazowych, rolnych, leśnych, górniczych, infrastrukturalnych i kulturowych. Wyniki analiz mają charakter strategiczny i służą wskazaniu ryzyk oraz warunków minimalizujących, a nie zastępują szczegółowych analiz wymaganych dla konkretnych przedsięwzięć.

Tabela 2.1. Zakres analiz przestrzennych zastosowanych w prognozie

Zakres analizy	Sposób wykorzystania
Formy ochrony przyrody	Porównanie stref planistycznych i OUZ z OChK Równina Raciążska, użytkami ekologicznymi, pomnikiem przyrody w Skoczkanie, korytarzem Dolina Wkry i obszarami szczególnie istotnymi dla ochrony gatunkowej.
Wody i retencja	Analiza dolin Raciążnicy i Sierpienicy, cieków, rowów melioracyjnych, mokradeł, wód powierzchniowych, obszarów szczególnego zagrożenia powodzią Q1%, JCWP rzecznych i JCWPd.
Cele środowiskowe wód	Kontrola zgodności z IIaPGW, kartami JCWP/JCWPd, oceną stanu GIOŚ 2019-2024 oraz zasadą niepogarszania stanu wód.
Gleby i rolnictwo	Ocena presji na grunty rolne klas I-III, użytki rolne, łąki, pastwiska, zadrzewienia śródpolne i krajobraz rolniczy.
Lasy i powiązania ekologiczne	Ocena fragmentacji kompleksów leśnych, korytarzy ekologicznych, zadrzewień śródpolnych, terenów podmokłych i powiązań dolinnych.
Krajobraz	Uwzględnienie audytu krajobrazowego województwa mazowieckiego, krajobrazów wiejskich, leśnych i bagienno-łąkowych oraz ryzyka dysharmonii krajobrazowej.

Zakres analizy	Sposób wykorzystania
Zabytki i dziedzictwo kulturowe	Weryfikacja stref i OUZ względem rejestru zabytków, GEZ, stanowisk archeologicznych, cmentarzy, parków, zespołów dworskich i obiektów sakralnych.
Kopaliny	Uwzględnienie złóż Milewo I i Skoczkowo I oraz potrzeby odrębnej kontroli obszarów i terenów górniczych w MIDAS.
Infrastruktura i zdrowie ludzi	Analiza relacji stref z ujęciami wody, SUW, sieciami technicznymi, cmentarzami, drogami, siecią gazową, elektroenergetyką i potencjalnymi źródłami uciążliwości.
Klimat akustyczny i powietrze	Ocena możliwych konfliktów przy drogach i funkcjach gospodarczych oraz wpływu struktury osadniczej na niską emisję, przewietrzanie i rozwój OZE.

2.4. Podejście wariantowe i zasada ostrożności

W prognozie porównuje się wariant realizacji planu ogólnego z wariantem braku jego realizacji. Wariant realizacji planu ocenia się jako korzystniejszy, jeżeli porządkuje strukturę funkcjonalno-przestrzenną, koncentruje rozwój w istniejących miejscowościach, ogranicza rozpraszanie zabudowy i chroni tereny otwarte, dolinne, leśne, podmokłe i krajobrazowo cenne.

Na terenach o wysokiej wrażliwości środowiskowej przyjęto zasadę ostrożności. Dotyczy to w szczególności OChK Równina Raciążska, użytków ekologicznych, pomnika przyrody, korytarza Dolina Wkry, dolin Raciążnicy i Sierpienicy, obszarów powodziowych, ujęć wody, cmentarzy, stanowisk archeologicznych i gruntów rolnych wysokiej klasy.

Rozwiązania planistyczne oceniane są pod kątem ryzyka pogorszenia stanu wód, fragmentacji siedlisk, utraty retencji, zwiększenia presji na krajobraz, zwiększenia kosztów infrastrukturalnych oraz naruszenia ograniczeń wynikających z przepisów odrębnych.

2.5. Ograniczenia opracowania

Prognoza opiera się na danych dostępnych na etapie sporządzania projektu planu ogólnego i nie zastępuje szczegółowych analiz wymaganych na etapie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, decyzji środowiskowych, pozwoleń wodnoprawnych, projektów budowlanych albo postępowań konserwatorskich.

Ocena ma charakter strategiczny. Plan ogólny nie przesądza konkretnych technologii, gabarytów obiektów, rozwiązań odwodnieniowych, parametrów źródeł emisji ani sposobu realizacji inwestycji. Dlatego w prognozie wskazuje

się przede wszystkim obszary wrażliwe, potencjalne kierunki oddziaływania oraz warunki, które powinny zostać doprecyzowane w MPZP i dokumentacji inwestycyjnej.

Dane powierzchniowe i długościowe pochodzące z analiz GIS mają charakter roboczy i powinny zostać zweryfikowane po przygotowaniu finalnego pliku GML projektu planu ogólnego. W przypadku rozbieżności między danymi opisowymi rejestrów a geometrią przyjętą do projektu planu ogólnego, w prognozie wskazuje się potrzebę weryfikacji przestrzennej i dokumentacyjnej.

W zakresie zabytków prognoza wykorzystuje dane GEZ, GPOZ, NID oraz materiały gminne na poziomie strategicznym. Szczegółowe granice wpisów, strefy ekspozycji, otoczenie zabytków, stanowiska archeologiczne i wymogi konserwatorskie powinny być potwierdzane w uzgodnieniu z właściwym wojewódzkim konserwatorem zabytków na dalszych etapach procedury planistycznej i inwestycyjnej.

3. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA

Monitoring skutków realizacji planu ogólnego powinien umożliwiać ocenę, czy kierunki zagospodarowania przyjęte w planie nie powodują narastania presji na środowisko oraz czy ustalenia dokumentu są skutecznie uwzględniane w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i decyzjach inwestycyjnych.

Podstawowy przegląd skutków realizacji planu ogólnego zaleca się wykonywać raz na kadencję rady gminy, co do zasady co 5 lat. Analizy doraźne należy prowadzić w przypadku istotnych zmian projektu planu, wystąpienia zdarzeń ekstremalnych, znaczących zmian w dokumentach nadrzędnych albo zgłoszenia istotnych konfliktów środowiskowych.

Tabela 3.1. Proponowany zestaw wskaźników monitoringu skutków realizacji planu ogólnego

Obszar monitoringu	Wskaźnik / zakres obserwacji	Źródło danych	Częstotliwość
Przyroda i krajobraz	Nowe zagospodarowanie w OChK Równina Raciążska, użytkach ekologicznych, otoczeniu pomnika przyrody, korytarzu Dolina Wkry, lasach, dolinach i terenach podmokłych.	CRFOP, RDOŚ, gmina, dane GIS, audyt krajobrazowy.	Co 5 lat oraz doraźnie przy zmianie planu.
Wody powierzchniowe i JCWP	Stan ekologiczny, potencjał ekologiczny, stan chemiczny JCWP; wpływ nowych terenów inwestycyjnych na doliny, rowy, retencję i spływ zanieczyszczeń.	GIOŚ, PGW Wody Polskie, IIaPGW, gmina, dane GIS.	Co najmniej raz na cykl planistyczny PGW oraz przy zmianie planu.
Wody podziemne i ujęcia	Stan JCWPd GW200048 i GW200049, funkcjonowanie SUW Majki Małe, Zawidz i Zalesie, zagospodarowanie w sąsiedztwie wygrodzonych terenów studni.	Gmina, operator wodociągowy, Wody Polskie, PIG-PIB, GIOŚ.	Co 5 lat oraz przy zmianach w systemie zaopatrzenia w wodę.

Obszar monitoringu	Wskaźnik / zakres obserwacji	Źródło danych	Częstotliwość
Retencja, powódź i susza	Zmiany powierzchni uszczelnionych, zachowanie terenów podmokłych, rowów, obszarów Q1%, łąk, pastwisk i terenów infiltracyjnych.	ISOK, Wody Polskie, gmina, dane GIS, obserwacje terenowe.	Co 5 lat oraz po zdarzeniach ekstremalnych.
Gospodarka wodno-ściekowa	Długość sieci, liczba przyłączy, zbiorniki bezodpływowe, przydomowe oczyszczalnie, awarie, możliwości obsługi nowych terenów.	Gmina, operator komunalny, GUS/BDL, sprawozdania gminne.	Corocznie dla danych bieżących, syntetycznie co 5 lat.
Powietrze i klimat lokalny	Oceny jakości powietrza, źródła ciepła w CEEB, wymiana kotłów, termomodernizacja, OZE, skargi na spalanie odpadów.	GIOŚ, CEEB, gmina, WFOŚiGW, program ochrony powietrza.	Corocznie dla działań bieżących, syntetycznie co 5 lat.
Hałas i komunikacja	Zmiany natężenia ruchu, skargi mieszkańców, lokalizacja nowych funkcji wrażliwych przy drogach, potrzeba zieleni izolacyjnej.	Gmina, zarządcy dróg, pomiary lub mapy hałasu, MPZP.	Co 5 lat oraz przy modernizacji istotnych dróg.
Gleby i rolnictwo	Zmiany przeznaczenia gruntów rolnych klas I-III, presja na łąki, pastwiska, gleby organiczne i zadrzewienia śródpolne.	EGiB, gmina, GIS, ARiMR w zakresie dostępnych danych.	Co 5 lat.
Złóża kopalin	Zmiany w zagospodarowaniu złóż Milewo I i Skoczkowo I, obszary i tereny górnicze, rekultywacja, transport, pylenie i hałas.	MIDAS/PIG-PIB, gmina, dokumentacje geologiczne, decyzje środowiskowe.	Co 5 lat oraz przy rozpoczęciu lub zmianie eksploatacji.
Zabytki i archeologia	Zmiany w sąsiedztwie zabytków rejestrowych, obiektów GEZ, cmentarzy, stanowisk archeologicznych oraz parków i zespołów dworskich.	GEZ, NID, WKZ, gmina, MPZP, uzgodnienia konserwatorskie.	Co 5 lat oraz przy zmianach planistycznych.
Cmentarze i ograniczenia sanitarne	Zachowanie relacji cmentarzy w Zawidzu Kościelnym, Jeżewie i Słupi z zabudową, ujęciami wody i funkcjami wrażliwymi,	Gmina, dane ewidencyjne, MPZP, rozporządzenie	Przy sporządzaniu MPZP i

Obszar monitoringu	Wskaźnik / zakres obserwacji	Źródło danych	Częstotliwość
	zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959 r.	Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959 r.	zmianach planu.
Zgodność z planem ogólnym	Sposób przenoszenia ustaleń planu ogólnego do MPZP i decyzji, w szczególności w zakresie SO, SR, SC, SG, SK i OUZ.	Uchwalone MPZP, decyzje, dane GML, monitoring gminny.	Co 5 lat oraz przy istotnych zmianach dokumentów.

Monitoring powinien być powiązany z oceną stanu JCWP i JCWPd, realizacją działań wynikających z IIaPGW, monitoringiem jakości powietrza, kontrolą gospodarki ściekowej oraz ochroną form ochrony przyrody i krajobrazu. Szczególnej kontroli wymagają tereny dolinne, podmokłe, obszary szczególnego zagrożenia powodzią, ujęcia wody, tereny górnicze i obszary o znaczeniu konserwatorskim.

W przypadku stwierdzenia narastania presji na środowisko, w szczególności pogorszenia stanu wód, wzrostu rozproszenia zabudowy, presji na OChK i użytki ekologiczne, konfliktów przy cmentarzach, ujęciach wody albo zabytkach, wyniki monitoringu powinny być wykorzystane przy sporządzaniu lub zmianie MPZP oraz przy ewentualnej zmianie planu ogólnego.

4. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO

Gmina Zawidz nie jest gminą przygraniczną i nie graniczy z innym państwem. Położona jest w województwie mazowieckim, w powiecie sierpeckim, w układzie hydrograficznym związanym przede wszystkim z Raciążnicą, Sierpionicą, Wkrą, Skrwą i dorzeczem Wisły. Z tego względu zasadnicze oddziaływania wynikające z realizacji planu ogólnego będą miały charakter lokalny, a w wybranych przypadkach ponadlokalny w skali zlewniowej lub regionalnej, lecz nie transgraniczny.

Projekt planu ogólnego ma charakter ramowy i nie wyznacza konkretnych przedsięwzięć o skali, technologii lub emisjach mogących powodować istotne oddziaływania poza granicami państwa. Potencjalne oddziaływania wynikające z rozwoju zabudowy, usług, infrastruktury, komunikacji, gospodarki rolnej lub eksploatacji kopalin będą wymagały kontroli przede wszystkim w granicach gminy oraz w powiązaniach zlewniowych, krajobrazowych i infrastrukturalnych.

Nie przewiduje się znaczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko w rozumieniu przepisów o ocenach oddziaływania na środowisko. Nie występują przesłanki do przeprowadzenia postępowania w sprawie transgranicznego oddziaływania na środowisko dla projektu Planu Ogólnego Gminy Zawidz.

Niezależnie od braku oddziaływania transgranicznego, plan ogólny powinien uwzględniać zasadę niepogarszania stanu wód, ochronę dolin rzecznych, retencji naturalnej, ujęć wody, gleb, krajobrazu, zabytków i form ochrony przyrody. Znaczenie ponadlokalne mogą mieć zwłaszcza działania wpływające na jakość wód w układzie zlewniowym oraz na ciągłość korytarzy ekologicznych.

W przypadku przyszłych przedsięwzięć, których skala, technologia lub lokalizacja mogłyby powodować oddziaływania wykraczające poza lokalne uwarunkowania, właściwą ocenę należy przeprowadzić na etapie decyzji środowiskowej albo innych postępowań przewidzianych przepisami odrębnymi. Na poziomie planu ogólnego brak jest jednak podstaw do wskazania ryzyka znaczącego oddziaływania transgranicznego.

5. ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNE ZMIANY W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI DOKUMENTU

5.1. Położenie, rzeźba terenu i struktura osadnicza

Gmina Zawidz jest gminą wiejską położoną w województwie mazowieckim, w powiecie sierpeckim. Obszar gminy ma charakter rolniczy, z rozproszonym układem jednostek osadniczych oraz z czytelną rolą dolin rzecznych, terenów rolnych, lokalnych kompleksów leśnych i zadrzewień śródpolnych. Na potrzeby niniejszej prognozy przyjęto powierzchnię gminy wynikającą z analiz przestrzennych prowadzonych na danych EGİB i danych cyfrowych DXF przygotowanych do projektu Planu Ogólnego Gminy Zawidz, tj. około 18 583,71 ha.

Pod względem fizycznogeograficznym obszar gminy znajduje się na pograniczu Wysoczyzny Płońskiej i Równiny Raciąskiej, w obrębie Niziny Północnomazowieckiej. Rzeźba terenu ma zasadniczo charakter wysoczyzny morenowej i równin sandrowych, urozmaiconych dolinami rzecznyymi Raciążnicy i Sierpienicy, lokalnymi obniżeniami terenowymi, terenami podmokłymi oraz formami wydmowymi w północno-wschodniej części gminy. Najwyższe wysokości występują w rejonie Gołocina, natomiast najniżej położone tereny związane są z doliną Raciążnicy.

Sieć osadnicza gminy ma charakter wiejski. Zabudowa koncentruje się przede wszystkim w istniejących miejscowościach i wzdłuż dróg, przy czym w wielu częściach gminy występuje presja rozpraszania zabudowy na tereny rolne i otwarte. Z punktu widzenia prognozy oddziaływania na środowisko kluczowe jest, aby projekt planu ogólnego porządkował rozwój przestrzenny, ograniczał dalszą fragmentację terenów otwartych oraz kierował nową zabudowę do obszarów posiadających możliwość obsługi komunikacyjnej i infrastrukturalnej.

Tabela 5.1. Wybrane dane przestrzenne i środowiskowe przyjęte do prognozy

Element	Wartość / charakterystyka	Znaczenie dla Prognozy OŚ
Powierzchnia gminy	ok. 18 583,71 ha	Podstawowa powierzchnia odniesienia dla analiz środowiskowych i przestrzennych.
OChK Równina Raciąska w granicach gminy	ok. 7 064,91 ha	Najważniejsza powierzchniowa forma ochrony przyrody w gminie.
Korytarze ekologiczne	ok. 514,08 ha	Wymagają utrzymania ciągłości przyrodniczej i ograniczania fragmentacji.

Grunty rolne klas I-III	ok. 1 693,43 ha	Wymagają ochrony jako zasób rolniczej przestrzeni produkcyjnej.
Lasy	ok. 1 902,67 ha	Pełnią funkcje przyrodnicze, krajobrazowe, retencyjne i klimatyczne.
Wody powierzchniowe	ok. 32,56 ha	Wymagają ochrony jakościowej, retencyjnej i krajobrazowej.
Mokradła i tereny podmokłe	ok. 34,54 ha	Są kluczowe dla retencji, bioróżnorodności i adaptacji do suszy.
Obszary szczególnego zagrożenia powodzią Q1%	ok. 281,57 ha	Wymagają ograniczania nowej zabudowy i zachowania funkcji dolinnych.

Wartości powierzchniowe i długościowe mają charakter roboczy i powinny być traktowane jako dane analityczne do prognozy oraz projektu planu ogólnego. Finalne wartości należy potwierdzić po przygotowaniu ostatecznego pliku GML i finalnych załączników graficznych.

5.2. Budowa geologiczna, powierzchnia ziemi, gleby i zasoby kopalin

Budowa geologiczna Gminy Zawidz związana jest z osadami czwartorzędowymi, obejmującymi przede wszystkim gliny zwałowe, piaski i żwiry wodnolodowcowe, piaski eoliczne oraz utwory organiczne i mineralno-organiczne w dolinach i obniżeniach terenowych. Miąższość osadów czwartorzędowych jest znaczna, a ich zróżnicowanie wpływa na warunki wodne, przydatność gruntów do zabudowy, podatność na lokalne podtopienia oraz występowanie zasobów kruszyw naturalnych.

Na terenach dolinnych i podmokłych występują grunty o podwyższonej wrażliwości na przekształcenia. Ograniczanie retencji, zasypywanie obniżeń, uszczelnianie powierzchni oraz niekontrolowana regulacja odpływu mogą prowadzić do pogorszenia stosunków wodnych oraz spadku odporności obszaru na suszę i opady nawałne. Z tego względu w planie ogólnym należy preferować zachowanie dolin, mokradeł, trwałych użytków zielonych i naturalnych obniżeń terenowych jako elementów systemu przyrodniczego gminy.

Gleby gminy mają istotne znaczenie dla produkcji rolnej. Dominują grunty rolne użytkowane rolniczo, natomiast grunty rolne klas I-III obejmują około 1 693,43 ha. Ochrona tych gruntów powinna być uwzględniana przy wyznaczaniu stref planistycznych, w szczególności przy ograniczaniu ekspansji zabudowy mieszkaniowej, usługowej i gospodarczej na najlepsze grunty oraz na tereny o zachowanej strukturze rolniczej.

Zgodnie z danymi MIDAS/PIG-PIB na obszarze Gminy Zawidz występują dwa udokumentowane złoża kopalin: Milewo I oraz Skoczkowo I. Oba złoża dotyczą piasków i żwirów. Złoże Milewo I ma status złoża, którego eksploatację zaniechano, natomiast złoże Skoczkowo I posiada status złoża zagospodarowanego. Eksploatacja złóż ma charakter odkrywkowy i może powodować lokalne przekształcenia rzeźby terenu, pylenie, hałas, zmiany krajobrazowe, zwiększony ruch transportowy oraz ingerencję w stosunki wodne.

Tabela 5.2. Udokumentowane złoża kopalin w Gminie Zawidz

Nazwa złoża lokalizacja	Kopalina powierzchnia	Stan zagospodarowania	Wniosek dla planu ogólnego
Milewo I Milewo, dz. 50/1 i 51/1	Piaski i żwiry ok. 1,05 ha	Eksploatacja zaniechana	Uwzględnić zasięg złoża; ewentualne przekształcenia wymagają kontroli środowiskowej i rekultywacji.
Skoczkowo I Skoczkowo, dz. 4/2 i 5/2	Piaski i żwiry ok. 1,96 ha	Złoże zagospodarowane	Uwzględnić relację ze środowiskiem, OChK Równina Raciążska, krajobrazem, transportem i rekultywacją rolniczo-wodną.

Łączna powierzchnia udokumentowanych złóż wynosi około 3,01 ha. Dane dotyczące obszarów i terenów górniczych należy każdorazowo potwierdzać w aktualnym rejestrze MIDAS oraz w danych przestrzennych projektu planu ogólnego. Nie należy utożsamiać powierzchni złoża z powierzchnią obszaru górniczego lub terenu górniczego.

W kontekście długookresowej polityki energetycznej gminy można również wskazać perspektywiczny potencjał wykorzystania energii geotermalnej, zwłaszcza geotermii płytkiej w postaci pomp ciepła oraz ewentualnego rozpoznania głębszych poziomów wodonośnych. Nie oznacza to jednak występowania udokumentowanego złoża wód termalnych. Potencjalne inwestycje geotermalne wymagają odrębnego rozpoznania geologicznego, hydrogeologicznego i środowiskowego.

5.3. Wody powierzchniowe, wody podziemne, JCWP, JCWPd i retencja

Gmina Zawidz położona jest w obszarze dorzecza Wisły. Głównymi elementami układu hydrograficznego są rzeki Raciążnica i Sierpienica wraz z dopływami, rowami melioracyjnymi, lokalnymi ciekami, obniżeniami terenowymi, mokradłami i terenami okresowo podmokłymi. Długość rzek i cieków w granicach gminy, ustalona na podstawie danych cyfrowych DXF, wynosi około 83,30 km, a długość rowów melioracyjnych około 339,19 km. Tak rozbudowana

sieć odwodnienia rolniczego wskazuje na istotną rolę gospodarki wodnej w funkcjonowaniu przestrzeni rolniczej i przyrodniczej gminy.

W planowaniu przestrzennym szczególne znaczenie ma zachowanie dolin rzecznych, terenów zalewowych, mokradeł, trwałych użytków zielonych oraz terenów infiltracyjnych. Tereny te pełnią funkcje retencyjne, klimatyczne, siedliskowe i krajobrazowe. Ograniczanie ich powierzchni przez zabudowę, uszczelnianie, niwelację albo niekontrolowane odwodnienie mogłoby zwiększać ryzyko szybkiego odpływu wód, lokalnych podtopień i suszy rolniczej.

Zgodnie z danymi II aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły obszar Gminy Zawidz znajduje się w zasięgu sześciu jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych oraz dwóch jednolitych części wód podziemnych. Największe znaczenie przestrzenne mają JCWP: Raciążnica do Dopływu z Niedroża Starego, Sierpienica do Dopływu spod Drobina, Sierpienica od Dopływu spod Drobina do ujścia oraz Wkra od Szkotówki do Mławki. Dwie pozostałe jednostki, Dopływ spod Rzeszotar oraz Skrwa od Chroponianki do ujścia, stykają się z gminą marginalnie.

Tabela 5.3. JCWP rzeczne obejmujące lub stykające się z Gminą Zawidz

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Udział w gminie / znaczenie	Ocena stanu według GIOŚ 2019-2024	Wniosek dla planu ogólnego
PLRW2000 152687231	Raciążnica do Dopływu z Niedroża Starego	ok. 8 779,31 ha; największy udział	zły stan wód; słaby potencjał ekologiczny	Chronić dolinę Raciążnicy, mokradła, retencję i ograniczać spływ zanieczyszczeń rolniczych.
PLRW2000 102756439	Sierpienica do Dopływu spod Drobina	ok. 6 728,19 ha	zły stan wód; umiarkowany stan ekologiczny	Ograniczać presję zabudowy i uszczelnienie w zlewni; poprawiać gospodarkę ściekową.
PLRW2000 11275649	Sierpienica od Dopływu spod Drobina do ujścia	ok. 2 364,68 ha	zły stan wód; słaby stan ekologiczny i stan chemiczny poniżej dobrego	Zachować funkcje dolinne, ograniczać zanieczyszczenia i presję komunikacyjną oraz rolniczą.
PLRW2000 1626839	Wkra od Szkotówki do Mławki	ok. 708,28 ha	zły stan wód; słaby stan ekologiczny i stan chemiczny poniżej dobrego	Uwzględnić powiązania zlewniowe, OChK i korytarz ekologiczny Dolina Wkry.

GMINY ZAWIDZ

PLRW2000 15275634	Dopływ spod Rzeszotar	ok. 2,94 ha; styk marginalny	zły stan wód; słaby stan ekologiczny	Ująć kontrolnie; nie zwiększać presji w strefie styku z gminą.
PLRW2000 1127569	Skrwa od Chroponianki do ujścia	ok. 0,30 ha; styk marginalny	zły stan wód; słaby stan ekologiczny i stan chemiczny poniżej dobrego	Ująć kontrolnie; zachować zasadę niepogarszania stanu wód.

Wyniki GIOŚ z lat 2019-2024 wskazują, że wszystkie JCWP rzeczne obejmujące lub stykające się z obszarem Gminy Zawidz zostały ocenione jako będące w złym stanie wód. Oznacza to konieczność szczególnie ostrożnego kształtowania stref planistycznych w dolinach rzecznych, na terenach podmokłych i w rejonach, w których nowa zabudowa mogłaby zwiększyć odpływ zanieczyszczeń lub ograniczyć retencję.

Tabela 5.4. JCWPd obejmujące obszar Gminy Zawidz

Kod JCWPd	Powierzchnia w gminie	Stan chemiczny i ilościowy	Ryzyko nieosiągnięcia celów	Wniosek dla planu ogólnego
PLGW200048 / GW200048	ok. 9 096,11 ha	dobry stan chemiczny i dobry stan ilościowy	niezagrożona	Chronić wody podziemne przed presją rolniczą, komunalną i przemysłową; uwzględnić ujęcia wody.
PLGW200049 / GW200049	ok. 9 487,59 ha	dobry stan chemiczny i dobry stan ilościowy	niezagrożona	Utrzymać ochronę jakościową, ograniczać infiltrację ścieków i substancji ropopochodnych.

Na terenie gminy funkcjonują trzy stacje uzdatniania wody, związane z ujęciami wód podziemnych. Zgodnie z informacją przekazaną przez Gminę Zawidz dla ujęć nie ustanowiono decyzją administracyjną dalszych stref ochronnych ani obszarów ochronnych. Ochrona ujęć realizowana jest w granicach ogrodzonych i zamkniętych terenów studni, co należy traktować jako ochronę funkcjonalną i sanitarną ujęć.

Tabela 5.5. Gminne ujęcia wody i stacje uzdatniania wody

Obiekt	Lokalizacja ewidencyjna	Charakterystyka	Wniosek dla planu ogólnego
SUW Majki Małe	dz. nr 50/6, obręb Majki Małe	3 studnie głębinowe	Chronić ogrodzone tereny studni i wykluczać w sąsiedztwie funkcje mogące zanieczyścić wody podziemne.
SUW Zawidz	dz. nr 264 i 211/1, obręb Zawidz Kościelny	2 studnie	Uwzględnić ujęcie jako element infrastruktury krytycznej dla zaopatrzenia mieszkańców w wodę.
SUW Zalesie	dz. nr 1/1, obręb Zalesie	2 studnie	Zachować ochronę funkcjonalną ujęcia i kontrolę zagospodarowania w otoczeniu.

W granicach gminy występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią Q1% o powierzchni około 281,57 ha. W planie ogólnym tereny te powinny być traktowane jako obszary szczególnej ostrożności, w których należy unikać lokalizowania nowej zabudowy mieszkaniowej i funkcji wrażliwych, a w przypadku istniejącego zagospodarowania stosować rozwiązania ograniczające ryzyko powodziowe i podtopieniowe.

5.4. Formy ochrony przyrody i powiązania ekologiczne

Najważniejszą powierzchniową formą ochrony przyrody w Gminie Zawidz jest Obszar Chronionego Krajobrazu Równina Raciążska. Według CRFOP całkowita powierzchnia obszaru wynosi 9 707,38 ha, natomiast w granicach Gminy Zawidz, zgodnie z analizą danych cyfrowych DXF, znajduje się około 7 064,91 ha. Aktualnym aktem prawnym dla obszaru jest uchwała Nr 71/24 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 27 sierpnia 2024 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Równina Raciążska.

OChK Równina Raciążska obejmuje tereny o istotnym znaczeniu dla ochrony krajobrazu, zadrzewień, dolin rzecznych, terenów podmokłych, zwydmionych piasków, ekosystemów leśnych i rolniczo-łąkowych. W granicach tej formy ochrony należy szczególnie unikać rozwiązań prowadzących do rozpraszania zabudowy, fragmentacji terenów otwartych, degradacji krajobrazu oraz pogorszenia stosunków wodnych.

Na terenie gminy występuje również 16 użytków ekologicznych, o łącznej powierzchni według CRFOP około 15,63 ha. Są to głównie tereny zabagnione, związane z siedliskami leśnymi i hydrogenicznymi. Użytki ekologiczne

powinny być wyłączone z intensywnych funkcji inwestycyjnych, a w ich sąsiedztwie należy chronić stosunki wodne i ciągłość przyrodniczą.

Formalnie ustanowiono jeden pomnik przyrody o charakterze wieloobiekowym: aleję drzew w parku w Skoczkanie, kod Inspire PL.ZIPOP.1393.PP.1427072.5116. Pomnik obejmuje aleję drzew złożoną z grabów pospolitych, klonów zwyczajnych, lip drobnolistnych, brzozy brodawkowatej oraz zrosniętego grabu pospolitego z klonem zwyczajnym. W planowaniu przestrzennym należy chronić nie tylko same drzewa, ale również ich systemy korzeniowe, otoczenie funkcjonalne i ekspozycję krajobrazową.

Tabela 5.6. Formy ochrony przyrody w Gminie Zawidz

Forma ochrony	Dane podstawowe	Znaczenie dla planu ogólnego
Obszar chronionego krajobrazu	OChK Równina Raciążska; w granicach gminy ok. 7 064,91 ha	Chronić krajobraz rolniczo-leśny, doliny, mokradła, tereny otwarte i ciągłość ekologiczną.
Użytki ekologiczne	16 obiektów; łącznie ok. 15,63 ha według CRFOP	Wyłączyć z intensywnej zabudowy; chronić stosunki wodne i siedliska zabagnione.
Pomnik przyrody	Aleja drzew w parku w Skoczkanie; jeden pomnik wieloobiekowy	Chronić drzewa, systemy korzeniowe, parkowe otoczenie i ekspozycję krajobrazową.
Korytarz ekologiczny	Dolina Wkry oraz lokalne powiązania dolinne i leśne; ok. 514,08 ha	Nie przerywać ciągłości siedlisk; ograniczać ogrodzenia, rozproszenie zabudowy i presję świetlną.

Na obszarze gminy nie wskazano obszarów Natura 2000, parków krajobrazowych ani rezerwatów przyrody. Nie oznacza to jednak braku odpowiedzialności za ochronę powiązań ekologicznych. Szczególne znaczenie mają doliny Raciążnicy, Sierpienicy i ich dopływów, OChK Równina Raciążska, użytki ekologiczne, mokradła, lasy, zadrzewienia śródpolne i przydrożne oraz korytarz ekologiczny Dolina Wkry.

5.5. Lasy, roślinność, zwierzęta, klimat lokalny i różnorodność biologiczna

Lasy zajmują na obszarze Gminy Zawidz około 1 902,67 ha, co stanowi około 10,24% powierzchni gminy. Choć lesistość nie jest wysoka, kompleksy leśne pełnią istotne funkcje przyrodnicze, krajobrazowe, retencyjne, glebochronne i klimatyczne. Największe znaczenie mają lasy powiązane z dolinami cieków, terenami podmokłymi, użytkami ekologicznymi i OChK Równina Raciążska.

Roślinność gminy tworzą przede wszystkim zbiorowiska pól uprawnych, łąk, pastwisk, zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, a także lasy i

zbiorowiska terenów podmokłych. Szczególną rolę odgrywają użytki zielone w dolinach cieków, które pełnią funkcje retencyjne, przeciwoerozyjne i siedliskowe. W planie ogólnym należy zachować je jako element systemu przyrodniczego oraz ograniczać ich przekształcanie na cele intensywnej zabudowy.

Fauna gminy związana jest z mozaikowym krajobrazem rolniczo-leśnym, dolinami rzecznyymi i terenami podmokłymi. Znaczenie mają siedliska ptaków krajobrazu rolniczego, ptaków wodno-błotnych, płazów, drobnych ssaków oraz gatunków korzystających z zadrzewień śródpolnych i dolin. Na poziomie planu ogólnego należy stosować zasadę ostrożności w zakresie ochrony gatunkowej, zwłaszcza przy potencjalnych inwestycjach w dolinach, na mokradłach, w lasach, przy zadrzewieniach oraz w sąsiedztwie pomników przyrody.

Klimat lokalny ma charakter typowy dla środkowej części województwa mazowieckiego, z wpływem rozległych terenów rolnych, dolin rzecznych, lasów i terenów podmokłych. Dla adaptacji do zmian klimatu szczególnie ważne jest utrzymanie retencji naturalnej, terenów biologicznie czynnych, zadrzewień, lasów i mokradeł, a także ograniczanie uszczelniania powierzchni w nowych strefach inwestycyjnych.

5.6. Powietrze, klimat akustyczny i pola elektromagnetyczne

Gmina Zawidz znajduje się w strefie mazowieckiej oceny jakości powietrza. Lokalne źródła presji na powietrze związane są przede wszystkim z indywidualnymi źródłami ciepła, transportem drogowym, pyleniem z dróg, pracami rolniczymi i sezonową emisją zanieczyszczeń z zabudowy mieszkaniowej oraz zagrodowej. Plan ogólny nie rozstrzyga technologii ogrzewania budynków, lecz może pośrednio ograniczać presję emisyjną przez koncentrację zabudowy, niedopuszczanie do nadmiernego rozproszenia osadnictwa, ochronę zieleni oraz dopuszczanie odnawialnych źródeł energii w lokalizacjach zgodnych z uwarunkowaniami przyrodniczymi i krajobrazowymi.

Klimat akustyczny kształtowany jest głównie przez ruch drogowy, lokalne źródła rolnicze, usługowe, produkcyjne oraz potencjalną eksploatację kruszyw. W planie ogólnym należy unikać sytuowania nowych funkcji wrażliwych na hałas w bezpośrednim sąsiedztwie dróg o większym natężeniu ruchu, terenów gospodarczych, stref górnictwa oraz obiektów infrastrukturalnych mogących generować uciążliwości.

W zakresie pól elektromagnetycznych istotne znaczenie mają napowietrzne linie elektroenergetyczne, w tym linia wysokiego napięcia 110 kV Płock - GPO Dębsk, a także pozostała infrastruktura elektroenergetyczna i

telekomunikacyjna. Plan ogólny powinien uwzględniać istniejące pasy technologiczne, ograniczenia eksploatacyjne oraz konieczność zachowania bezpiecznych odległości zgodnie z przepisami odrębnymi i wymaganiami gestorów sieci.

W zakresie odnawialnych źródeł energii oraz potencjalnych instalacji geotermalnych należy stosować zasadę lokalizacji poza terenami najbardziej wrażliwymi przyrodniczo, krajobrazowo i wodnie. Geotermia płytka może być korzystnym kierunkiem ograniczania emisji z ogrzewania budynków, pod warunkiem właściwego rozpoznania warunków hydrogeologicznych i ochrony wód podziemnych.

5.7. Infrastruktura techniczna, odpady, komunikacja i zagrożenia środowiskowe

Podstawowymi elementami infrastruktury technicznej istotnymi dla prognozy są system zaopatrzenia w wodę, gospodarka ściekowa, sieć elektroenergetyczna, sieć gazowa, drogi publiczne, system gospodarowania odpadami oraz infrastruktura związana z ochroną przeciwpowodziową i melioracją. Rozwój nowych stref planistycznych powinien być powiązany z możliwością bezpiecznej obsługi infrastrukturalnej, zwłaszcza w zakresie zaopatrzenia w wodę, odprowadzania i oczyszczania ścieków oraz zagospodarowania wód opadowych.

Na obszarze gminy funkcjonują gminne ujęcia wody i stacje uzdatniania wody w Majkach Małych, Zawidzu Kościelnym i Zalesiu. Brak ustanowionych decyzją obszarów ochronnych nie zwalnia z obowiązku ochrony jakości wód podziemnych. W sąsiedztwie ujęć należy unikać funkcji mogących powodować zanieczyszczenie, takich jak niekontrolowana gospodarka ściekowa, magazynowanie substancji ropopochodnych, odpady, intensywna produkcja lub inne funkcje mogące zwiększać ryzyko infiltracji zanieczyszczeń.

Gospodarka odpadami powinna być prowadzona w sposób ograniczający ryzyko powstawania dzikich wysypisk, zanieczyszczania dolin rzecznych, lasów, rowów i terenów podmokłych. W planie ogólnym należy przewidywać możliwość lokalizacji infrastruktury gospodarki odpadami wyłącznie w miejscach racjonalnych funkcjonalnie i środowiskowo, poza terenami dolinnymi, podmokłymi, obszarami ochrony ujęć wody i terenami o wysokich walorach krajobrazowych.

Układ komunikacyjny gminy tworzą drogi publiczne różnej kategorii. Modernizacja i rozwój układu drogowego powinny być powiązane z poprawą

bezpieczeństwa, ograniczaniem pylenia, właściwym odwodnieniem, podczyszczaniem wód opadowych z powierzchni zanieczyszczonych oraz utrzymaniem przepustowości ekologicznej cieków i rowów. Nowe tereny zabudowy nie powinny powodować niekontrolowanego wzrostu ruchu na drogach lokalnych ani wymuszać kosztownej rozbudowy infrastruktury w terenach rozproszonych.

Istotnymi zagrożeniami środowiskowymi są: lokalne podtopienia, obszary szczególnego zagrożenia powodzią Q1%, susza rolnicza i hydrologiczna, zanieczyszczenie wód przez ścieki i spływ rolniczy, niska emisja, hałas komunikacyjny, presja eksploatacji kruszyw oraz fragmentacja terenów otwartych. Plan ogólny powinien zmniejszać te ryzyka przez racjonalne rozmieszczenie stref planistycznych i zachowanie funkcji przyrodniczych terenów otwartych.

5.8. Dziedzictwo kulturowe, krajobraz i audyt krajobrazowy

Gmina Zawidz posiada zasób dziedzictwa kulturowego obejmujący obiekty wpisane do rejestru zabytków, obiekty ujęte w gminnej ewidencji zabytków, stanowiska archeologiczne, cmentarze, zespoły sakralne, założenia dworsko-parkowe oraz historyczne elementy krajobrazu wiejskiego. Dane NID potwierdzają występowanie 10 pozycji w rejestrze zabytków nieruchomych oraz jednego stanowiska archeologicznego wpisanego do rejestru zabytków archeologicznych, tj. Szumanie, st. 1.

Tabela 5.7. Najważniejsze elementy dziedzictwa kulturowego Gminy Zawidz

Zakres	Dane podstawowe	Znaczenie dla planu ogólnego
Rejestr zabytków nieruchomych NID	10 pozycji, m.in. kościoły, dzwonnica, cmentarz przykościelny, dwory i parki	Traktować jako nadrzędną warstwę ograniczeń konserwatorskich przy ustalaniu stref i OUZ.
Rejestr zabytków archeologicznych NID	Szumanie, st. 1; osada z epoki żelaza	Chronić przed niekontrolowanymi robotami ziemnymi i intensywnym zagospodarowaniem.
Gminna Ewidencja Zabytków	Obiekty nieruchome i stanowiska archeologiczne wskazane w wykazach gminnych	Uwzględniać w MPZP, decyzjach inwestycyjnych i przy kształtowaniu parametrów zabudowy.
Cmentarze	Cmentarze rzymskokatolickie przy parafiach w Zawidzu Kościelnym, Jeżewie i Słupi	Uwzględnić rozporządzenie Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959 r., otoczenie krajobrazowe, ochronę miejsc pamięci

		oraz relacje z ujęciami wody i zabudową mieszkaniową.
Założenia dworsko-parkowe i parki	M.in. Majki Małe, Skoczkowo, Zgagowo-Wieś	Chronić zieleń komponowaną, ekspozycję, układ przestrzenny i powiązania krajobrazowe.

Gmina poinformowała, że nie posiada dokumentów o wyznaczeniu obszarów ochronnych cmentarzy. Nie oznacza to braku ograniczeń planistycznych. W planowaniu przestrzennym należy uwzględniać przepisy odrębne dotyczące sąsiedztwa cmentarzy, w szczególności rozporządzenie Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959 r. w sprawie określenia, jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie na cmentarze. Ocena powinna obejmować relacje cmentarzy z zabudową mieszkaniową, ujęciami wody, sposobem zaopatrzenia w wodę oraz funkcjami wrażliwymi w ich otoczeniu.

W opracowaniu uwzględniono również audyt krajobrazowy województwa mazowieckiego. Zgodnie z kartami audytu na obszarze gminy występują przede wszystkim krajobrazy wiejskie, leśne oraz bagienno-łąkowe, związane z mezoregionami Wysoczyzna Płońska i Równina Raciąska. Największej ochrony wymagają doliny, tereny hydrogeniczne, kompleksy leśne, zadrzewienia, mozaika pól oraz otwarty krajobraz rolniczy.

Gmina Zawidz poinformowała, że nie posiada opracowanego gminnego programu rewitalizacji. W związku z tym w prognozie nie wskazuje się obszaru rewitalizacji ani specjalnej strefy rewitalizacji jako odrębnego uwarunkowania środowiskowego. Nie wyklucza to jednak potrzeby działań porządkujących, konserwatorskich i krajobrazowych w istniejących miejscowościach, zwłaszcza w otoczeniu zabytków i przestrzeni publicznych.

5.9. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji planu ogólnego

Brak realizacji planu ogólnego mógłby utrudnić kontrolę rozwoju przestrzennego gminy, zwłaszcza w zakresie ograniczania rozproszonej zabudowy, ochrony dolin rzecznych, terenów podmokłych, gleb rolnych, lasów, OChK Równina Raciąska, użytków ekologicznych oraz otwartego krajobrazu rolniczego. W warunkach presji inwestycyjnej brak spójnych ram planistycznych może prowadzić do stopniowej fragmentacji terenów otwartych i wzrostu konfliktów między zabudową, rolnictwem, przyrodą i infrastrukturą.

Najbardziej prawdopodobne niekorzystne zmiany w przypadku braku realizacji dokumentu obejmowałyby: zwiększenie presji na tereny dolinne i podmokłe, utratę części funkcji retencyjnych, wzrost powierzchni uszczelnionych,

pogorszenie warunków odpływu wód opadowych, trudniejszą ochronę ujęć wody, wzrost kosztów infrastruktury przy rozproszonej zabudowie oraz większe ryzyko lokalnych konfliktów akustycznych i krajobrazowych.

W odniesieniu do wód szczególne znaczenie ma fakt, że wszystkie JCWP rzeczne obejmujące lub stykające się z gminą zostały ocenione przez GIOŚ jako będące w złym stanie wód. Brak planu ogólnego zwiększałby ryzyko utrwalania niekorzystnych kierunków zagospodarowania, które mogłyby pogarszać warunki osiągnięcia celów środowiskowych IIaPGW, zwłaszcza przez rozproszoną zabudowę bez odpowiedniej obsługi ściekowej i retencyjnej.

W odniesieniu do przyrody brak planu mógłby prowadzić do słabszej ochrony OChK Równina Raciążska, użytków ekologicznych, pomnika przyrody w Skoczkanie, korytarza Dolina Wkry, lasów, zadrzewień i terenów mokradłowych. Szczególnie niekorzystne byłoby powstawanie nowych enklaw zabudowy w otwartym krajobrazie rolniczym, na terenach podmokłych, w sąsiedztwie dolin cieków albo w miejscach ważnych dla ciągłości ekologicznej.

W odniesieniu do krajobrazu i dziedzictwa kulturowego brak planu ogólnego mógłby utrudnić ochronę otoczenia zabytków, parków, cmentarzy i stanowisk archeologicznych oraz zachowanie skali i charakteru zabudowy wiejskiej. Plan ogólny może ograniczyć to ryzyko przez wyznaczenie stref zgodnych z istniejącą strukturą osadniczą oraz pozostawienie terenów wrażliwych w strefach otwartych, rolniczych, leśnych lub zieleni.

Wariant braku realizacji planu ogólnego należy zatem ocenić jako mniej korzystny środowiskowo niż wariant uporządkowanego rozwoju przestrzennego. Warunkiem korzystnej oceny projektu planu ogólnego jest jednak rzeczywiste zachowanie w nim priorytetu ochrony dolin rzecznych, retencji, gleb, lasów, form ochrony przyrody, ujęć wody, zabytków i krajobrazu oraz ograniczenie ekspansji zabudowy na tereny otwarte i słabo wyposażone w infrastrukturę.

6. STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM

Na poziomie planu ogólnego nie wskazuje się konkretnych przedsięwzięć ani technologii, które same w sobie przesądzałyby o wystąpieniu znaczącego oddziaływania na środowisko. Plan ogólny wyznacza natomiast ramy przyszłego zagospodarowania przestrzennego, w tym strefy planistyczne, standardy urbanistyczne oraz obszary uzupełnienia zabudowy. Z tego względu ocena stanu środowiska na obszarach potencjalnie objętych znaczącym oddziaływaniem ma charakter strategiczny i odnosi się do typów terenów wrażliwych oraz do relacji planowanych funkcji z uwarunkowaniami środowiskowymi.

W Gminie Zawidz szczególnej kontroli wymagają przede wszystkim: Obszar Chronionego Krajobrazu Równina Raciążska, użytki ekologiczne, pomnik przyrody w parku w Skoczkanie, doliny Raciążnicy, Sierpienicy oraz ich dopływów, korytarz ekologiczny Dolina Wkry, obszary szczególnego zagrożenia powodzią, tereny podmokłe, lasy, grunty rolne klas I-III, ujęcia wody, udokumentowane złoża kopalin oraz obiekty i obszary dziedzictwa kulturowego. Obszary te nie zawsze są objęte odrębną formą ochrony prawnej, ale ze względu na funkcje ekologiczne, retencyjne, krajobrazowe lub społeczne powinny być traktowane jako obszary zwiększonej wrażliwości.

Tabela 6.1. Obszary wrażliwe wymagające szczególnej kontroli w Prognozie OŚ

Obszar / typ terenu	Stan środowiska i wrażliwość	Potencjalne oddziaływanie	Wymaganie planistyczne
OChK Równina Raciążska	Najważniejsza powierzchniowa forma ochrony przyrody w gminie; ok. 7 064,91 ha w granicach gminy; krajobraz rolniczo-leśny, doliny, tereny podmokłe i zadrzewienia.	Rozproszenie zabudowy, fragmentacja krajobrazu, pogorszenie stosunków wodnych, lokalizacja obiektów dysharmonijnych.	Preferować strefy otwarte, rolnicze i leśne; nowe funkcje inwestycyjne dopuszczać wyłącznie z poszanowaniem zakazów i ograniczeń wynikających z aktu prawnego OChK.
Użytki ekologiczne	16 obiektów, głównie tereny zabagnione o łącznej powierzchni ok. 15,63 ha według CRFOP.	Zmiana stosunków wodnych, przesuszenie siedlisk, zasypywanie obniżeń, presja sąsiedniej zabudowy.	Wyłączyć z intensywnego zagospodarowania; zachować bufor funkcjonalny i ciągłość hydrologiczną.

Pomnik przyrody w Skoczkanie	Jedna forma ochrony o charakterze wieloobiekowym: aleja drzew w parku w Skoczkanie.	Uszkodzenie systemów korzeniowych, pogorszenie warunków siedliskowych, utrata ekspozycji parkowej.	Chronić drzewa, korony, systemy korzeniowe i otoczenie funkcjonalne; unikać robót ziemnych oraz intensyfikacji zabudowy w bezpośrednim sąsiedztwie.
Doliny Raciążnicy, Sierpionicy i dopływów	Tereny kluczowe dla retencji, przewietrzania, migracji gatunków i jakości wód; część obszarów znajduje się w zasięgu Q1%.	Uszczelnienie, ograniczenie retencji, zabudowa dolinna, zanieczyszczenie wód opadowych i ściekowych, pogorszenie ciągłości ekologicznej.	Preferować SO, SR, lasy, łąki i zieleń; ograniczać OUZ i funkcje intensywne; zachować strefy buforowe przy ciekach.
JCWP rzeczne	Wszystkie JCWP rzeczne powiązane z gminą zostały ocenione przez GIOŚ jako będące w złym stanie wód.	Wzrost presji ściekowej i rolniczej, spływ biogenów, uszczelnienie powierzchni, przekształcenia hydromorfologiczne.	Nie pogarszać stanu wód; warunkować rozwój bezpieczną gospodarką ściekową, retencją i podczyszczaniem wód opadowych.
JCWPD GW200048 i GW200049 oraz ujęcia wody	Obie JCWPD mają dobry stan chemiczny i ilościowy, lecz są narażone na presję obszarową; funkcjonują SUW Majki Małe, Zawidz i Zalesie.	Ryzyko infiltracji zanieczyszczeń, niewłaściwa gospodarka ściekowa, substancje ropopochodne, nawozy i środki ochrony roślin.	Chronić tereny ujęć i sąsiedztwo studni; nie dopuszczać funkcji mogących zanieczyścić wody podziemne.
Obszary Q1% i tereny podmokłe	Ok. 281,57 ha obszarów szczególnego zagrożenia powodzią Q1%; dodatkowo lokalne mokradła i obniżenia terenowe.	Zabudowa w terenach zagrożonych, zmniejszenie retencji, szkody powodziowe i podtopienia lokalne.	Unikać nowej zabudowy; utrzymywać naturalną retencję i możliwość rozlewania wód.
Lasy i korytarze ekologiczne	Lasy zajmują ok. 1 902,67 ha; korytarze ekologiczne ok. 514,08 ha.	Fragmentacja siedlisk, grodzenie, presja świetlna, utrata zadrzewień i ciągłości dolinnej.	Utrzymać ciągłość przyrodniczą; ograniczać rozpraszanie zabudowy i bariery migracyjne.
Złóża Milewo I i Skoczkowo I	Dwa udokumentowane złoża piasków i żwirów; jedno	Hałas, pylenie, transport, zmiany rzeźby terenu, lokalne	Dopuszczać zagospodarowanie wyłącznie z

	zaniechane, jedno zagospodarowane.	zmiany stosunków wodnych i krajobrazu.	warunkami ograniczania oddziaływań i rekultywacji rolniczo-wodnej.
Zabytki, cmentarze i stanowiska archeologiczne	Zasób obejmuje obiekty rejestrowe, GEZ, stanowiska archeologiczne, cmentarze i założenia dworsko-parkowe.	Utrata ekspozycji, naruszenie kontekstu krajobrazowego, roboty ziemne w stanowiskach archeologicznych.	Uwzględnić ograniczenia konserwatorskie; szczegóły doprecyzowywać w MPZP i uzgodnieniach z MWKZ.

Przewidywane znaczące oddziaływanie może pojawić się przede wszystkim wtedy, gdy strefy umożliwiające zabudowę mieszkaniową, usługową, gospodarczą, infrastrukturalną, komunikacyjną lub górnictwem będą lokalizowane w terenach dolinnych, podmokłych, powodziowych, w zasięgu form ochrony przyrody, w sąsiedztwie ujęć wody albo w otoczeniu obiektów zabytkowych. Zasadniczym sposobem ograniczenia ryzyka jest takie kształtowanie stref planistycznych, aby rozwój następował głównie w istniejących strukturach osadniczych, poza terenami największej wrażliwości środowiskowej.

Plan ogólny samodzielnie nie wywoła oddziaływań budowlanych, emisyjnych ani eksploatacyjnych. Może jednak stworzyć podstawę dla późniejszych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i decyzji inwestycyjnych. Dlatego w obszarach wrażliwych konieczne jest zachowanie zasady ostrożności, a w dalszych etapach planowania i przygotowania inwestycji wymagane będzie doprecyzowanie warunków ochrony środowiska, gospodarki wodno-ściekowej, retencji, ochrony krajobrazu oraz ochrony zabytków.

Nie stwierdza się potrzeby wskazywania odrębnych obszarów przewidywanego znaczącego oddziaływania jako zamkniętego katalogu lokalizacji. Właściwsze jest przyjęcie kryteriów przestrzennych i środowiskowych, które powinny być stosowane przy ocenie wszystkich stref planistycznych i OUZ. Takie podejście odpowiada strategicznemu charakterowi planu ogólnego i ograniczonemu poziomowi szczegółowości ustaleń tego dokumentu.

7. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Najważniejsze problemy ochrony środowiska Gminy Zawidz wynikają z rolniczego charakteru gminy, rozproszonej struktury osadniczej, presji na tereny otwarte, złego stanu jednolitych części wód powierzchniowych, potrzeby ochrony dolin Raciążnicy i Sierpienicy, obecności OChK Równina Raciążska, użytków ekologicznych i pomnika przyrody, a także z konieczności pogodzenia rozwoju przestrzennego z ochroną gruntów rolnych, wód podziemnych, krajobrazu i dziedzictwa kulturowego.

Istotnym problemem jest również to, że część ograniczeń środowiskowych ma charakter funkcjonalny, a nie wyłącznie formalnoprawny. Doliny rzeczne, mokradła, zadrzewienia śródpolne, korytarze ekologiczne, tereny infiltracyjne oraz otwarte krajobrazy rolnicze nie zawsze są objęte odrębną formą ochrony, lecz ich przekształcenie może prowadzić do istotnego pogorszenia retencji, ciągłości ekologicznej i jakości krajobrazu.

Tabela 7.1. Kluczowe problemy ochrony środowiska i wnioski do planu ogólnego

Problem	Znaczenie dla Gminy Zawidz	Wniosek do projektu planu ogólnego
Zły stan JCWP rzecznych	Wszystkie JCWP rzeczne obejmujące lub stykające się z obszarem gminy mają zły stan wód według oceny GIOŚ 2019-2024.	Nie zwiększać presji ściekowej i obszarowej; chronić doliny, stosować retencję, podczyszczanie wód opadowych i bezpieczną gospodarkę ściekową.
Presja rolnicza i spływ biogenów	Rolniczy charakter gminy sprzyja spływowi azotu, fosforu i środków ochrony roślin do cieków oraz rowów melioracyjnych.	Utrzymywać pasy zieleni przy ciekach, zadrzewienia śródpolne, oczka wodne i użytki zielone; nie zabudowywać terenów buforowych.
OChK Równina Raciążska	OChK obejmuje znaczną część gminy i jest podstawową formą ochrony krajobrazu oraz powiązań przyrodniczych.	Przy wyznaczaniu stref respektować zakazy i ograniczenia wynikające z uchwały; unikać dysharmonii krajobrazowej i fragmentacji terenów otwartych.
Użytki ekologiczne i mokradła	Są wrażliwe na zmianę stosunków wodnych, osuszanie, zasypywanie i presję sąsiedniej zabudowy.	Wyłączać je z zabudowy; zachować ich otoczenie hydrologiczne i funkcjonalne.

Korytarz Dolina Wkry i doliny lokalne	Pełnią funkcję migracyjną, retencyjną i krajobrazową; ich ciągłość może być osłabiana przez rozproszenie zabudowy i ogrodzenia.	Stosować strefy otwarte, ograniczać grodzenie i nowe funkcje w terenach dolinnych.
Obszary szczególnego zagrożenia powodzią Q1%	Zabudowa w tych terenach może zwiększać ryzyko szkód, ograniczać retencję i powodować konflikty przestrzenne.	Unikać nowych terenów zabudowy; zachować naturalne funkcje dolin i obniżeń.
Ochrona ujęć wody	W gminie funkcjonują SUW Majki Małe, Zawidz i Zalesie; brak decyzji o dalszych strefach ochronnych wymaga szczególnej ostrożności funkcjonalnej.	Nie lokalizować w sąsiedztwie ujęć funkcji mogących zanieczyścić wody podziemne.
Rozpraszanie zabudowy	Rozwój wzdłuż dróg i poza zwartymi strukturami osadniczymi zwiększa koszty infrastruktury i presję na grunty rolne, krajobraz oraz wody.	Ouz wyznaczać jako logiczne uzupełnienie istniejącej zabudowy, z dostępem do drogi i infrastruktury, poza terenami wrażliwymi.
Ochrona gruntów rolnych klas I-III	Grunty te obejmują ok. 1 693,43 ha i stanowią ważny zasób rolniczej przestrzeni produkcyjnej.	Ograniczać przeznaczanie na cele nierolnicze; preferować rozwój w miejscach już przekształconych.
Eksploatacja kopalin	Złoża Milewo I i Skoczkowo I mogą generować lokalne oddziaływania krajobrazowe, akustyczne, pyłowe i transportowe.	Wymagać ograniczania oddziaływań, zabezpieczenia wód i rekultywacji; weryfikować relacje z OChK i zabudową.
Niska emisja i jakość powietrza	Źródłem presji są indywidualne systemy grzewcze, transport i pylenie; problem ma charakter lokalny i sezonowy.	Wspierać zwartą strukturę osadniczą, OZE, geotermię płytką, termomodernizację i zielen.
Hałas komunikacyjny i funkcjonalny	Może pojawiać się przy drogach, terenach gospodarczych, infrastrukturze i eksploatacji złóż.	Nie lokalizować funkcji wrażliwych bezpośrednio przy źródłach hałasu; stosować separację funkcji i zielen izolacyjną.
Dziedzictwo kulturowe i cmentarze	Obiekty rejestrowe, GEZ, cmentarze i stanowiska archeologiczne wymagają ochrony kontekstu przestrzennego.	Chronić ekspozycję, zielen historyczną, otoczenie zabytków i wymogi konserwatorskie; uwzględniać ograniczenia sanitarne cmentarzy wynikające z rozporządzenia Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959 r.
Adaptacja do zmian klimatu	Susza, opady nawalne, lokalne podtopienia i spadek retencji	Zachować mokradła, doliny, lasy, zadrzewienia i powierzchnie

	zwiększają wrażliwość terenów rolnych i dolinnych.	biologicznie czynne; ograniczać uszczelnienie.
--	--	--

Z punktu widzenia ustawy o ochronie przyrody najważniejsze znaczenie mają OChK Równina Raciańska, użytki ekologiczne oraz pomnik przyrody w Skoczkanie. Projekt planu ogólnego powinien być oceniany nie tylko pod względem bezpośredniej kolizji ze wskazanymi formami ochrony, ale również pod względem możliwości pogorszenia ich funkcji przyrodniczych i krajobrazowych. Dotyczy to zwłaszcza zmian stosunków wodnych, fragmentacji terenów otwartych, presji na siedliska zabagnione oraz lokalizacji obiektów dysharmonijnych w krajobrazie.

Odrębnego podkreślenia wymaga brak obszarów Natura 2000 w granicach gminy. Nie wyłącza to jednak obowiązku ochrony gatunkowej roślin, zwierząt i grzybów, wynikającej w szczególności z art. 51 i art. 52 ustawy o ochronie przyrody, oraz ochrony powiązań ekologicznych. W przypadku późniejszych przedsięwzięć mogących oddziaływać na siedliska gatunków chronionych konieczne będzie rozpoznanie przyrodnicze na etapie właściwym dla skali i rodzaju inwestycji.

Istotnym problemem jest również ryzyko kumulacji niewielkich oddziaływań. Pojedyncze uzupełnienia zabudowy mogą być lokalnie akceptowalne, lecz ich suma, jeżeli zostanie rozproszona w terenach dolinnych, rolnych i krajobrazowych, może prowadzić do stopniowego obniżenia retencji, pogorszenia jakości wód, utraty zadrzewień, fragmentacji krajobrazu i wzrostu kosztów infrastruktury. Dlatego plan ogólny powinien pełnić funkcję porządkującą i ograniczającą dalsze rozpraszanie osadnictwa.

W sąsiedztwie cmentarzy oraz ewentualnych terenów dopuszczających energetykę wiatrową należy przeanalizować zgodność z przepisami odrębnymi. W odniesieniu do cmentarzy podstawowe znaczenie ma rozporządzenie Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959 r., natomiast w odniesieniu do elektrowni wiatrowych - ustawa z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych. Jeżeli projekt planu ogólnego nie wyznacza stref umożliwiających lokalizację elektrowni wiatrowych, nie przewiduje się bezpośredniego ryzyka kolizji z tą ustawą. Jeżeli jednak w toku dalszych prac takie dopuszczenie zostanie utrzymane albo wprowadzone w strefach otwartych, gospodarczych, infrastrukturalnych, produkcji rolniczej lub górnictwa, konieczna będzie szczegółowa analiza relacji tych stref ze strefami mieszkaniowymi, zagrodowymi i obszarami uzupełnienia zabudowy.

8. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM

Projekt planu ogólnego powinien uwzględniać cele ochrony środowiska wynikające z prawa Unii Europejskiej, prawa krajowego, dokumentów planistycznych i strategicznych oraz aktów prawa miejscowego. Na poziomie planu ogólnego cele te nie są realizowane przez szczegółowe rozwiązania techniczne, lecz przez odpowiednie rozmieszczenie stref planistycznych, określenie gminnych standardów urbanistycznych, ograniczenie rozpraszania zabudowy oraz zachowanie terenów otwartych, dolinnych, leśnych i przyrodniczo wrażliwych.

Najważniejsze znaczenie mają: zasada zrównoważonego rozwoju, zasada przezorności, zasada zapobiegania szkodom w środowisku, zasada niepogarszania stanu wód, ochrona różnorodności biologicznej, ochrona krajobrazu, adaptacja do zmian klimatu, ochrona zasobów wodnych, ochrona gleb i gruntów rolnych, ochrona jakości powietrza, ograniczanie hałasu, gospodarka odpadami oraz ochrona dziedzictwa kulturowego.

Tabela 8.1. Cele ochrony środowiska i sposób ich uwzględnienia w projekcie planu ogólnego

Cel ochrony środowiska	Znaczenie dla Gminy Zawidz	Sposób uwzględnienia w Prognozie OŚ i planie ogólnym
Ochrona różnorodności biologicznej	OChK Równina Raciążska, użytki ekologiczne, pomnik przyrody, lasy, doliny, mokradła, zadrzewienia i korytarze ekologiczne.	Wskazano potrzebę zachowania stref otwartych, wyłączenia użytków ekologicznych z intensywnej zabudowy, ochrony dolin i ograniczania fragmentacji siedlisk.
Zasada niepogarszania stanu wód	Wszystkie JCWP rzeczne powiązane z gminą mają zły stan wód, natomiast JCWPd GW200048 i GW200049 mają dobry stan i wymagają ochrony.	Rozwój zabudowy uzależniono od bezpiecznej gospodarki ściekowej, retencji, ochrony dolin, podczyszczania wód opadowych i ograniczenia presji rolniczej.
Ochrona zasobów wód podziemnych	Funkcjonują SUW Majki Małe, Zawidz i Zalesie; ochrona ujęć ma znaczenie dla bezpieczeństwa zaopatrzenia w wodę.	Wskazano konieczność niedopuszczania funkcji mogących zanieczyścić wody podziemne w sąsiedztwie ujęć i studni.
Adaptacja do zmian klimatu	Gmina jest narażona na suszę rolniczą, opady nawalne, lokalne podtopienia i utratę retencji naturalnej.	Zalecono zachowanie dolin, mokradeł, lasów, zadrzewień, terenów biologicznie czynnych i retencji na działkach.

Ochrona krajobrazu	Audyt krajobrazowy wskazuje krajobrazy wiejskie, leśne i bagienno-łąkowe oraz potrzebę ochrony ich spójności.	Wskazano potrzebę ograniczania obiektów dysharmonijnych, rozpraszania zabudowy i fragmentacji terenów otwartych.
Ochrona gruntów rolnych i gleb	Grunty rolne klas I-III obejmują ok. 1 693,43 ha; rolnictwo pozostaje jedną z głównych funkcji gminy.	Zalecono ograniczanie przeznaczania najlepszych gruntów na cele nierolnicze oraz kierowanie rozwoju do istniejących struktur osadniczych.
Ochrona jakości powietrza	Źródłem presji są indywidualne źródła ciepła, transport i pylenie; plan powinien ograniczać rozpraszanie zabudowy.	Wskazano potrzebę wspierania OZE, geotermii płytkiej, termomodernizacji, zieleni i zwartej struktury osadniczej.
Ochrona przed hałasem	Lokalne konflikty mogą dotyczyć dróg, stref gospodarczych, infrastruktury i eksploatacji kruszyw.	Zalecono separację funkcji, unikanie lokalizacji funkcji wrażliwych przy źródłach hałasu oraz stosowanie zieleni izolacyjnej.
Racjonalne gospodarowanie kopalinami	W gminie występują złoża Milewo I i Skoczkowo I.	Wskazano potrzebę ochrony zasobów, ograniczania oddziaływań eksploatacji i prowadzenia rekultywacji, w szczególności w kierunku rolniczo-wodnym.
Ochrona dziedzictwa kulturowego	Gmina posiada zabytki rejestrowe, GEZ, stanowiska archeologiczne, cmentarze i założenia parkowe.	Zalecono zachowanie ekspozycji, kontekstu krajobrazowego, wymogów konserwatorskich oraz procedur dla stanowisk archeologicznych.
Gospodarka odpadami i zapobieganie zanieczyszczeniom	Ryzyko dotyczy dzikich wysypisk, zanieczyszczeń w rowach, lasach, dolinach i terenach podmokłych.	Wskazano potrzebę lokalizowania infrastruktury odpadowej poza terenami wrażliwymi i utrzymania skutecznej selektywnej zbiórki.
Ład przestrzenny i przeciwdziałanie rozpraszaniu zabudowy	Rozproszona struktura osadnicza może zwiększać presję na środowisko i koszty infrastruktury.	Ouz i strefy mieszkaniowe należy wyznaczać jako uzupełnienie istniejących struktur, a nie jako ekspansję w tereny otwarte.

Cele wynikające z Ramowej Dyrektywy Wodnej oraz II aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły zostały uwzględnione przez przyjęcie zasady nie pogarszania stanu wód, ochrony dolin, mokradeł, terenów infiltracyjnych oraz ujęć wody. W prognozie szczególnie podkreślono, że wszystkie JCWP rzeczne powiązane z Gminą Zawidz mają zły stan wód, co wymaga ostrożnego kształtowania stref inwestycyjnych i ograniczania presji rolniczej, ściekowej oraz hydromorfologicznej.

Cele wynikające z ustawy o ochronie przyrody zostały uwzględnione przez identyfikację i ocenę OChK Równina Raciążska, użytków ekologicznych, pomnika przyrody w Skoczkwie, korytarzy ekologicznych oraz ochrony gatunkowej. Dla użytków ekologicznych i pomnika przyrody obowiązują zakazy i ograniczenia wynikające z art. 45 ustawy o ochronie przyrody oraz z aktów ustanawiających te formy ochrony. Niezależnie od granic form ochrony przyrody obowiązuje ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów, wynikająca z art. 51 i art. 52 ustawy o ochronie przyrody. W prognozie wskazano także potrzebę ochrony otoczenia funkcjonalnego form ochrony przyrody oraz ich powiązań wodnych, krajobrazowych i ekologicznych.

Cele wynikające z polityki klimatycznej i adaptacyjnej zostały uwzględnione przez wskazanie potrzeby retencji, ograniczania uszczelnienia powierzchni, ochrony mokradeł, lasów i zadrzewień, rozwoju OZE oraz możliwości wykorzystania geotermii płytkiej i perspektywicznego rozpoznania głębszych zasobów geotermalnych. Kierunki te nie powinny jednak prowadzić do kolizji z ochroną wód podziemnych, krajobrazu, obszarów cennych przyrodniczo i zabudowy mieszkaniowej.

Cele ochrony krajobrazu zostały uwzględnione przez wykorzystanie audytu krajobrazowego województwa mazowieckiego. Z audytu wynika potrzeba ochrony krajobrazów wiejskich, leśnych i bagienno-łąkowych, przeciwdziałania fragmentacji przestrzeni, ograniczania obiektów dysharmonijnych oraz zachowania terenów hydrogenicznych, dolinnych i rolniczych. Wnioski te powinny być uwzględnione przy rozmieszczeniu stref planistycznych i w późniejszych MPZP.

Cele ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego zostały uwzględnione przez wskazanie zasobu rejestrowego NID, gminnej ewidencji zabytków, stanowisk archeologicznych, cmentarzy oraz założeń parkowo-dworskich. Plan ogólny powinien zachować ostrożność przy wyznaczaniu stref umożliwiających intensyfikację zabudowy w sąsiedztwie tych obiektów, natomiast szczegółowe ustalenia konserwatorskie powinny być doprecyzowane w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Cele ochrony zdrowia ludzi uwzględniono poprzez ocenę jakości powietrza, hałasu, gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, bezpieczeństwa powodziowego, ochrony ujęć wody oraz konfliktów funkcjonalnych. Plan ogólny powinien ograniczać lokalizowanie funkcji uciążliwych w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej oraz unikać rozwiązań, które zwiększałyby ryzyko zanieczyszczenia wód, hałasu, pylenia albo pogorszenia warunków życia mieszkańców.

9. PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Ocena przewidywanych oddziaływań projektu planu ogólnego ma charakter strategiczny. Plan ogólny nie przesądza technologii, skali ani szczegółowej lokalizacji konkretnych inwestycji, lecz określa ramy przyszłego zagospodarowania przestrzennego. Z tego względu prognoza ocenia prawdopodobne kierunki oddziaływań wynikające z wyznaczenia stref planistycznych, obszarów uzupełnienia zabudowy oraz gminnych standardów urbanistycznych.

Dla Gminy Zawidz najważniejsze znaczenie mają oddziaływania na wody powierzchniowe i podziemne, doliny rzeczne, tereny podmokłe, Obszar Chronionego Krajobrazu Równina Raciążska, użytki ekologiczne, pomnik przyrody w Skoczkanie, korytarz ekologiczny Dolina Wkry, grunty rolne i leśne, złoża kopalin, krajobraz rolniczo-leśny oraz zasób dziedzictwa kulturowego. Ocena obejmuje również ludzi, zdrowie, powietrze, klimat akustyczny, klimat lokalny, odpady, zabytki i dobra materialne.

W prognozie przyjęto, że oddziaływania potencjalnie negatywne mogą wystąpić głównie w przypadku nadmiernego rozpraszania zabudowy, lokalizacji funkcji intensywnych w dolinach cieków, w sąsiedztwie ujęć wody, na terenach podmokłych, w zasięgu form ochrony przyrody albo w otoczeniu obiektów zabytkowych. Oddziaływania pozytywne mogą natomiast wynikać z uporządkowania struktury funkcjonalno-przestrzennej, ograniczenia presji na tereny otwarte, zachowania stref otwartych i wprowadzenia zasad retencji, ochrony wód oraz ochrony krajobrazu.

Tabela 9.1. Matryca przewidywanych oddziaływań na komponenty środowiska

Komponent środowiska	Oddziaływania potencjalnie negatywne	Oddziaływania potencjalnie pozytywne	Ocena ogólna
Ludzie i zdrowie	Lokalne konflikty funkcjonalne, hałas komunikacyjny, pylenie, wzrost ruchu, presja na gospodarkę wodno-ściekową i odpadową.	Porządkowanie rozwoju, poprawa dostępności usług, możliwość lepszej obsługi infrastrukturą i ograniczenie zabudowy rozproszonej.	Korzystna przy koncentracji rozwoju w istniejących miejscowościach i separacji funkcji uciążliwych.
Różnorodność biologiczna	Fragmentacja siedlisk, utrata zadrzewień, presja na mokradła, doliny cieków, użytki	Zachowanie stref otwartych, lasów, dolin, użytków ekologicznych i	Wymaga wysokiej ostrożności w OChK, dolinach Raciążnicy i

	ekologiczne i korytarze migracyjne.	terenów podmokłych jako podstawowego systemu przyrodniczego gminy.	Sierpienicy oraz w korytarzu Dolina Wkry.
Wody powierzchniowe	Wzrost ilości ścieków, spływ biogenów i zanieczyszczonych wód opadowych, uszczelnienie powierzchni, przekształcenia hydromorfologiczne.	Możliwość zachowania dolin, stref buforowych, retencji i ograniczenia presji w terenach szczególnie wrażliwych.	Bardzo istotne, ponieważ wszystkie JCWP rzeczne powiązane z gminą mają zły stan wód.
Wody podziemne	Ryzyko infiltracji zanieczyszczeń z nieszczelnych systemów ściekowych, dróg, usług, gospodarki rolnej lub terenów eksploatacji.	Ochrona ujęć wody, ograniczenie funkcji ryzykownych w sąsiedztwie SUW oraz zachowanie terenów infiltracyjnych.	Oddziaływanie możliwe do ograniczenia przy utrzymaniu ochrony funkcjonalnej ujęć.
Powierzchnia ziemi i gleby	Przekształcenie gruntów rolnych, zmiana rzeźby terenu, erozja, zdjęcie warstwy próchnicznej, skutki eksploatacji kruszyw.	Ochrona najlepszych gleb, koncentracja rozwoju, ograniczenie presji na grunty rolne klas I-III i tereny podmokłe.	Umiarkowane przy ograniczeniu rozlewania zabudowy i ochronie terenów rolnych.
Lasy i zadrzewienia	Wycinka, fragmentacja, grodzenie, bariery migracyjne, presja świetlna i rekreacyjna.	Utrzymanie lasów, zadrzewień śródpolnych i przywodnych jako elementów retencji, krajobrazu i korytarzy ekologicznych.	Wymaga zachowania ciągłości przyrodniczej i ograniczania lokalizacji nowych barier.
Krajobraz	Obiekty dysharmonijne, zabudowa rozproszona, utrata czytelności krajobrazu wiejskiego, leśnego i bagienno-łąkowego.	Możliwość ochrony układów osadniczych, dolin, terenów otwartych i wniosków audytu krajobrazowego.	Istotne w całej gminie, szczególnie w OChK i w sąsiedztwie zabytków.
Powietrze i klimat lokalny	Niska emisja, emisje transportowe, pylenie z dróg i terenów eksploatacji, wzrost powierzchni utwardzonych.	Rozwój OZE, geotermii płytkiej, termomodernizacji, zieleni oraz zwartej struktury osadniczej.	Oddziaływania lokalne, możliwe do ograniczenia przez rozwiązania przestrzenne i techniczne.
Klimat akustyczny	Hałas drogowy, usługowy, produkcyjny, infrastrukturalny i	Możliwość strefowania funkcji i stosowania zieleni izolacyjnej oraz	Istotne przy drogach, strefach gospodarczych, SG i SI.

	związany z eksploatacją kopalin.	separacji funkcji wrażliwych.	
Zabytki i krajobraz kulturowy	Utrata ekspozycji, presja inwestycyjna w otoczeniu kościołów, parków, cmentarzy, stanowisk archeologicznych i układów historycznych.	Możliwość utrwalenia ochrony w MPZP i ograniczenia funkcji dysharmonijnych.	Pozytywne przy konsekwentnym uwzględnianiu GEZ, NID i stanowisk archeologicznych.
Zasoby naturalne	Eksploatacja kopalin może powodować hałas, pył, zmiany rzeźby i stosunków wodnych.	Racjonalna ochrona zasobów oraz rekultywacja rolniczo-wodna po zakończeniu eksploatacji.	Dopuszczalne wyłącznie przy zachowaniu warunków środowiskowych i rekultywacji.

9.1. Oddziaływania na obszary Natura 2000

W granicach Gminy Zawidz nie wskazuje się obszarów Natura 2000 jako podstawowego uwarunkowania przestrzennego projektu planu ogólnego. Z tego względu nie przewiduje się bezpośredniego znaczącego negatywnego oddziaływania projektu planu ogólnego na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 ani na integralność tych obszarów.

Mimo braku bezpośredniego objęcia gminy obszarami Natura 2000, w prognozie zachowano ocenę pośrednią, wynikającą z powiązań hydrologicznych i ekologicznych. Dla ochrony ponadlokalnych powiązań przyrodniczych istotne jest utrzymanie dolin Raciążnicy, Sierpienicy, Wkry i Skrwy, ograniczenie presji na JCWP, zachowanie terenów podmokłych i zadrzewień oraz niedopuszczanie do fragmentacji korytarzy ekologicznych. Przy zachowaniu tych warunków projekt planu ogólnego nie powinien powodować znaczącego negatywnego oddziaływania na obszary Natura 2000.

9.2. Oddziaływania na formy ochrony przyrody, korytarze ekologiczne i ochronę gatunkową

Najistotniejszą formą ochrony przyrody na obszarze Gminy Zawidz jest Obszar Chronionego Krajobrazu Równina Raciążska. Dodatkowo występują użytki ekologiczne oraz jeden pomnik przyrody o charakterze wieloobiektowym - aleja drzew w parku w Skoczkanie. W świetle stanowiska RDOŚ w prognozie należy ocenić nie tylko formalne granice tych form, ale również ich funkcje ekologiczne, krajobrazowe, hydrologiczne i powiązania z terenami sąsiednimi.

Negatywne oddziaływania na OChK i korytarze ekologiczne mogłyby wynikać z rozpraszania zabudowy, lokalizacji obiektów dysharmonijnych, fragmentacji terenów otwartych, grodzenia dużych powierzchni, likwidacji zadrzewień, osuszania terenów podmokłych oraz zwiększenia presji komunikacyjnej. Oddziaływania te będą miały zwykle charakter pośredni, długoterminowy i skumulowany, dlatego w planie ogólnym najważniejsze jest ograniczanie ich już na etapie rozmieszczenia stref planistycznych.

Użytki ekologiczne, jako tereny zabagnione, są szczególnie wrażliwe na zmianę stosunków wodnych. Nawet inwestycje zlokalizowane poza ich granicami mogą oddziaływać pośrednio przez odwodnienie, zmianę odpływu, zasypanie obniżen terenowych lub dopływ zanieczyszczeń. Pomnik przyrody w Skoczkanie wymaga natomiast ochrony nie tylko samych drzew, lecz także systemów korzeniowych, warunków wodnych, otoczenia parkowego i ekspozycji krajobrazowej.

Ochrona gatunkowa roślin, grzybów i zwierząt powinna być uwzględniana na dalszych etapach inwestycyjnych, zwłaszcza w przypadku robót w lasach, dolinach cieków, na terenach podmokłych, w zadrzewieniach oraz przy rozbiórkach lub remontach budynków mogących stanowić siedliska ptaków albo nietoperzy. Plan ogólny nie zastępuje szczegółowej inwentaryzacji przyrodniczej, ale powinien ograniczać presję na siedliska, w których prawdopodobieństwo występowania gatunków chronionych jest największe.

9.3. Oddziaływania na wody powierzchniowe, JCWP, JCWPd i retencje

Oddziaływania na wody należą do najważniejszych zagadnień prognozy. Obszar Gminy Zawidz znajduje się w zasięgu sześciu JCWP rzecznych oraz dwóch JCWPd. Według oceny GIOŚ 2019-2024 wszystkie JCWP rzeczne obejmujące lub stykające się z obszarem gminy zostały ocenione jako będące w złym stanie wód. Oznacza to, że każdy wzrost presji ściekowej, rolniczej, komunikacyjnej, hydromorfologicznej lub związanej z uszczelnieniem powierzchni powinien być traktowany jako potencjalnie istotny.

Potencjalne oddziaływania bezpośrednie mogą dotyczyć przekształcenia koryt rowów i cieków, lokalizacji zabudowy w terenach dolinnych, ograniczenia powierzchni retencyjnych oraz odprowadzania wód opadowych z terenów utwardzonych. Oddziaływania pośrednie mogą wynikać ze spływu biogenów z terenów rolnych, niewłaściwej gospodarki ściekowej, rozwoju zabudowy bez kanalizacji, zanieczyszczeń komunikacyjnych oraz zmiany stosunków wodnych w sąsiedztwie mokradeł i użytków ekologicznych.

JCWPd GW200048 i GW200049 charakteryzują się dobrym stanem chemicznym i ilościowym, dlatego szczególne znaczenie ma utrzymanie tego stanu. W planie ogólnym należy chronić funkcjonujące ujęcia wody w Majkach Małych, Zawidzu Kościelnym i Zalesiu oraz nie dopuszczać w ich sąsiedztwie funkcji mogących powodować zanieczyszczenie wód podziemnych. Dotyczy to zwłaszcza niekontrolowanej gospodarki ściekowej, magazynowania substancji ropopochodnych, intensywnej działalności produkcyjnej i usługowej, niewłaściwego gospodarowania nawozami i środkami ochrony roślin oraz lokalizacji obiektów mogących generować odcieki.

Istotne znaczenie ma także zachowanie obszarów szczególnego zagrożenia powodzią Q1%, terenów podmokłych, obniżen terenowych i dolin cieków jako naturalnych elementów retencji. Zabudowa tych terenów mogłaby powodować wzrost ryzyka szkód powodziowych, lokalnych podtopień, zmniejszenie infiltracji i pogorszenie stanu ekologicznego cieków.

9.4. Oddziaływania na powierzchnię ziemi, gleby, rolnictwo i złoża kopalin

Oddziaływania na powierzchnię ziemi będą wynikały przede wszystkim z przeznaczenia gruntów pod zabudowę, komunikację, infrastrukturę techniczną, usługi, produkcję, eksploatację kopalin oraz związaną z nimi powierzchnię utwardzoną. Największe znaczenie ma ograniczenie presji na grunty rolne klas I-III, lasy, łąki, pastwiska, gleby hydrogeniczne oraz tereny dolinne.

W Gminie Zawidz występują dwa udokumentowane złoża piasków i żwirów: Milewo I oraz Skoczkowo I. Eksploatacja kopalin może powodować lokalne, lecz wyraźne oddziaływania na rzeźbę terenu, krajobraz, pylenie, hałas, transport, wody podziemne i powierzchniowe. Oddziaływania te mają charakter bezpośredni na etapie eksploatacji oraz długoterminowy w zakresie przekształcenia powierzchni ziemi. Ostateczna akceptowalność eksploatacji zależy od warunków koncesyjnych, rozwiązań minimalizujących oraz skutecznej rekultywacji.

Z punktu widzenia prognozy istotne jest rozróżnienie powierzchni złóż od obszarów i terenów górniczych. Powierzchnia udokumentowanego złoża nie powinna być automatycznie utożsamiana z zasięgiem terenu górniczego. W planie ogólnym należy więc zachować ostrożność i wskazywać potrzebę weryfikacji aktualnych danych MIDAS oraz danych przestrzennych dotyczących obszarów i terenów górniczych.

9.5. Oddziaływania na powietrze, klimat akustyczny, pola elektromagnetyczne i klimat lokalny

Plan ogólny nie przesądza technologii ogrzewania budynków ani rodzaju urządzeń energetycznych, ale może pośrednio wpływać na jakość powietrza przez rozmieszczenie zabudowy, skalę rozproszenia osadnictwa, długość dojazdów, możliwość obsługi infrastrukturą techniczną oraz dopuszczenie odnawialnych źródeł energii. Korzystne środowiskowo będzie utrzymywanie zwartej struktury zabudowy, wspieranie termomodernizacji, niskoemisyjnych źródeł ciepła, OZE oraz geotermii płytkiej.

Potencjalne oddziaływania na klimat akustyczny mogą być związane z drogami, terenami usługowymi i gospodarczymi, strefami infrastrukturalnymi, eksploatacją kopalni oraz lokalnym ruchem ciężkim. W planie ogólnym należy zachować separację funkcji wrażliwych od funkcji uciążliwych, w szczególności w relacji stref mieszkaniowych, zagrodowych i usług publicznych do dróg o większym ruchu, stref gospodarczych, górniczych i infrastrukturalnych.

W zakresie pól elektromagnetycznych znaczenie mają przede wszystkim istniejące i projektowane elementy infrastruktury elektroenergetycznej. Na poziomie planu ogólnego należy traktować je jako uwarunkowanie przestrzenne, wymagające zachowania pasów technologicznych, stref ograniczeń w zagospodarowaniu oraz stosowania przepisów odrębnych i warunków operatorów sieci.

Wpływ na klimat lokalny będzie zależał od stopnia uszczelnienia powierzchni, zachowania zieleni, dolin, mokradeł i lasów. Utrata terenów biologicznie czynnych mogłaby zwiększać ryzyko przegrzewania, przyspieszonego odpływu wód opadowych i lokalnych podtopień. Działania korzystne obejmują zachowanie zieleni śródpolnej, przywodnej i przydrożnej, ochronę lasów, rozwój retencji oraz ograniczanie zabudowy w terenach dolinnych.

9.6. Oddziaływania na krajobraz, zabytki i dobra materialne

Oddziaływania na krajobraz należy oceniać w świetle audytu krajobrazowego województwa mazowieckiego. Na terenie gminy występują krajobrazy wiejskie, leśne oraz bagienno-łąkowe. Najbardziej niekorzystne byłyby działania prowadzące do rozpraszania zabudowy w terenach otwartych, lokalizacji obiektów dysharmonijnych, przerywania ciągłości dolin, osuszania terenów podmokłych oraz utraty zadrzewień śródpolnych i przywodnych.

Dziedzictwo kulturowe Gminy Zawidz obejmuje obiekty wpisane do rejestru zabytków, zasób gminnej ewidencji zabytków, stanowiska archeologiczne,

cmentarze, kościoły, dzwonnice, parki dworskie, założenia dworsko-parkowe oraz osadę archeologiczną w Szumaniach. Oddziaływania negatywne mogą wynikać z utraty ekspozycji, niedostosowanej skali zabudowy, robót ziemnych w rejonie stanowisk archeologicznych, presji komunikacyjnej i funkcji dysharmonijnych w otoczeniu obiektów zabytkowych.

Pozytywne oddziaływanie planu ogólnego może polegać na uporządkowaniu kierunków rozwoju i skierowaniu intensywniejszych funkcji poza obszary szczególnej wrażliwości konserwatorskiej. Szczegółowe rozwiązania ochronne powinny jednak zostać doprecyzowane w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz w uzgodnieniach z właściwym wojewódzkim konserwatorem zabytków.

9.7. Oddziaływania skumulowane

Oddziaływania skumulowane mogą wynikać z nakładania się kilku pozornie niewielkich zmian przestrzennych: rozpraszania zabudowy, rozwoju dróg, zwiększania powierzchni utwardzonych, lokalizacji usług, gospodarki rolnej, eksploatacji kopalin, rozbudowy infrastruktury oraz presji na doliny cieków. W Gminie Zawidz szczególnie istotne jest, aby suma tych działań nie prowadziła do pogorszenia stanu JCWP, ograniczenia retencji, fragmentacji korytarzy ekologicznych i degradacji krajobrazu OChK Równina Raciążska.

Największe ryzyko skumulowane dotyczy dolin Raciążnicy i Sierpienicy, terenów podmokłych, obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, zlewni JCWP w złym stanie wód, sąsiedztwa ujęć wody, terenów w OChK oraz otoczenia zabytków. Dla ograniczenia ryzyka skumulowanego plan ogólny powinien utrzymywać koncentrację rozwoju w istniejących miejscowościach, ograniczać nowe funkcje w terenach otwartych i dolinnych oraz powiązać rozwój z dostępnością infrastruktury wodno-ściekowej.

Oddziaływania skumulowane na powietrze i klimat akustyczny mogą powstawać wskutek jednoczesnego wzrostu ruchu samochodowego, utrzymywania indywidualnych źródeł ciepła, rozproszenia zabudowy oraz lokalizacji funkcji usługowych i gospodarczych bez odpowiednich buforów. W tym zakresie korzystne jest ograniczanie rozproszenia zabudowy, separacja funkcji oraz rozwój zieleni izolacyjnej i retencyjnej.

9.8. Ocena ogólna przewidywanych oddziaływań

Nie przewiduje się, aby sam projekt planu ogólnego, przy zachowaniu wskazanych w prognozie ograniczeń, powodował znaczące negatywne oddziaływanie na środowisko. Warunkiem tej oceny jest jednak utrzymanie funkcji otwartych, leśnych, rolnych i przyrodniczych w terenach najbardziej wrażliwych, ograniczanie rozpraszania zabudowy, ochrona dolin, mokradeł, użytków ekologicznych, OChK Równina Raciąrska, ujęć wody, zabytków oraz przestrzeganie zasady niepogarszania stanu wód.

Za najbardziej korzystny kierunek uznaje się rozwój koncentrowany w istniejących strukturach osadniczych, z zachowaniem terenów otwartych i przyrodniczo wrażliwych. Za kierunek niekorzystny należy uznać rozpraszanie zabudowy w dolinach rzecznych, na terenach podmokłych, w zasięgu obszarów powodziowych, w OChK bez uwzględnienia ograniczeń oraz w sąsiedztwie ujęć wody i zabytków.

10. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ

Rozwiązania zapobiegawcze i ograniczające powinny być stosowane przede wszystkim na etapie ustalania ostatecznego rozmieszczenia stref planistycznych, obszarów uzupełnienia zabudowy oraz przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Na poziomie planu ogólnego najskuteczniejszym sposobem minimalizacji oddziaływań jest unikanie kolizji przestrzennych, a nie późniejsza kompensacja.

Kompensacja przyrodnicza powinna być traktowana jako środek ostateczny, stosowany wyłącznie wtedy, gdy mimo zastosowania rozwiązań zapobiegawczych i ograniczających nie da się uniknąć negatywnego oddziaływania. W przypadku planu ogólnego zasadniczym rozwiązaniem powinno być więc utrzymanie funkcji otwartych i ochronnych w terenach wrażliwych oraz kierowanie rozwoju do miejsc już powiązanych z istniejącą zabudową i infrastrukturą.

Tabela 10.1. Środki zapobiegawcze i minimalizujące negatywne oddziaływania

Zakres	Rozwiązanie zapobiegawcze lub minimalizujące
Formy ochrony przyrody	Nie wyznaczać intensywnych funkcji inwestycyjnych w użytkach ekologicznych i ich bezpośrednim otoczeniu funkcjonalnym; respektować zakazy i ograniczenia właściwe dla OChK Równina Raciążska; chronić pomnik przyrody w Skoczkanie wraz z systemem korzeniowym i otoczeniem parkowym.
Korytarze ekologiczne i zadrzewienia	Zachować ciągłość dolin, zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i przywodnych; ograniczać grodzenie dużych powierzchni, bariery migracyjne i presję świetlną.
Wody powierzchniowe i JCWP	Stosować zasadę niepogarszania stanu wód; zachować strefy buforowe przy ciekach, rowach i zbiornikach; ograniczać uszczelnienie; wymagać retencji i podczyszczania wód opadowych; nie lokalizować nowych funkcji ryzykownych w dolinach.
Wody podziemne i ujęcia	Chronić SUW Majki Małe, Zawidz i Zalesie; w sąsiedztwie ujęć nie dopuszczać funkcji mogących powodować zanieczyszczenie wód podziemnych; kontrolować gospodarkę ściekową, magazynowanie substancji ropopochodnych i nawozów.
Obszary Q1% i retencja	Unikać nowej zabudowy w obszarach szczególnego zagrożenia powodzią; zachować naturalne rozlewiska, obniżenia terenowe, mokradła i łąki jako elementy retencji.
Gospodarka wodno-ściekowa	Rozwój zabudowy warunkować możliwością bezpiecznego odprowadzania i oczyszczania ścieków; ograniczać ryzyko stosowania nieszczelnych zbiorników bezodpływowych; rozwijać

	kanalizację tam, gdzie jest to ekonomicznie i środowiskowo uzasadnione.
Gleby i rolnictwo	Ograniczać przeznaczanie gruntów klas I-III na cele nierolnicze; zachowywać łąki, pastwiska, gleby organiczne i pasy roślinności przy ciekach; przeciwdziałać erozji i spływowi biogenów.
Złoża kopalin i górnictwo	Eksploatację kopalin dopuszczać wyłącznie przy zachowaniu warunków ochrony wód, ograniczeniu hałasu, pylenia i uciążliwości transportu oraz obowiązku rekultywacji rolniczo-wodnej.
Krajobraz	Uwzględniać audyt krajobrazowy; ograniczać zabudowę rozproszoną i obiekty dysharmonijne; chronić krajobrazy wiejskie, leśne i bagienno-ławkowe oraz ekspozycje dolin i założeń zabytkowych.
Zabytki i archeologia	Uwzględniać rejestr zabytków, GEZ, stanowiska archeologiczne i cmentarze; w MPZP doprecyzowywać parametry zabudowy, ochronę ekspozycji, zieleni historycznej i zasady prowadzenia robót ziemnych.
Cmentarze	Przy wyznaczaniu stref mieszkaniowych, zagrodowych, usługowych i ujęć wody uwzględniać rozporządzenie Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959 r. oraz lokalne uwarunkowania istniejącej zabudowy.
Powietrze i klimat	Wspierać zwartą strukturę zabudowy, niskoemisyjne źródła ciepła, OZE, geotermię płytką, termomodernizację, zieleń i retencję; unikać rozproszenia zwiększającego potrzeby transportowe i emisje.
Hałas	Odsuwać funkcje wrażliwe od dróg o większym ruchu, terenów gospodarczych, infrastrukturalnych i górniczych; stosować zieleń izolacyjną oraz funkcje buforowe.
OZE i geotermia	Dopuszczać rozwój OZE, w tym geotermii płytkiej, pod warunkiem ochrony wód podziemnych, krajobrazu, zabudowy mieszkaniowej, gruntów rolnych, form ochrony przyrody i korytarzy ekologicznych.
Elektrownie wiatrowe	W przypadku wyznaczania stref umożliwiających lokalizację elektrowni wiatrowych analizować zgodność z ustawą z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych, relacje ze strefami mieszkaniowymi, zagrodowymi, OUZ, krajobrazem, przyrodą i zabytkami. Jeżeli plan ogólny nie wyznacza takich stref, nie przewiduje się bezpośredniego ryzyka kolizji z tą ustawą.
Infrastruktura techniczna	Pasy technologiczne sieci elektroenergetycznych i gazowych traktować jako ograniczenia w zagospodarowaniu; szczegółowe warunki lokalizacji ustalać z operatorami sieci i według przepisów odrębnych.
Gospodarka odpadami	Lokalizować ewentualne obiekty gospodarki odpadami poza terenami dolinnymi, podmokłymi, przy ujęciach wody, w OChK i w otoczeniu zabytków; utrzymywać selektywną zbiórkę i kontrolę nielegalnych miejsc składowania.

10.1. Rozwiązania dotyczące ochrony wód i retencji

W celu ograniczenia oddziaływań na wody należy zachować doliny Raciążnicy, Sierpienicy oraz mniejszych cieków i rowów melioracyjnych jako podstawowe elementy retencji i ciągłości ekologicznej. Nowe funkcje inwestycyjne powinny być odsuwane od cieków, obniżen terenowych i mokradeł, a powierzchnie utwardzone powinny być ograniczane i wyposażane w rozwiązania retencyjne oraz podczyszczające.

W związku ze złym stanem wszystkich JCWP rzecznych powiązanych z gminą szczególne znaczenie ma ograniczanie spływu biogenów, zawiesiny, substancji ropopochodnych i ścieków. W MPZP należy doprecyzować zasady odprowadzania wód opadowych, retencji na działce, minimalnej powierzchni biologicznie czynnej oraz ochrony zieleni przyrodnej.

10.2. Rozwiązania dotyczące ochrony przyrody i krajobrazu

Dla OChK Równina Raciążska należy zapewnić zgodność ustaleń planu ogólnego i późniejszych MPZP z aktualnym aktem prawnym dotyczącym obszaru. Strefy intensywnie inwestycyjne powinny być ograniczane do miejsc, w których nie naruszają podstawowych walorów krajobrazowych, nie powodują fragmentacji terenów otwartych i nie zwiększają presji na doliny oraz mokradła.

Użytki ekologiczne powinny zostać utrzymane jako tereny wyłączone z intensywnych funkcji inwestycyjnych. W ich otoczeniu należy zachować warunki wodne, unikać odwodnienia, zasypywania i zanieczyszczania obniżen terenowych. W sąsiedztwie pomnika przyrody w Skoczkwie należy chronić układ parkowy, drzewa, korzenie, gleby i warunki siedliskowe.

Wnioski audytu krajobrazowego należy wdrażać przez ochronę krajobrazów wiejskich, leśnych i bagienno-łąkowych, ograniczanie zabudowy rozproszonej, zachowanie terenów hydrogeniczych, przeciwdziałanie obiektom dysharmonijnym i ochronę skali tradycyjnych układów osadniczych.

10.3. Rozwiązania dotyczące ochrony zdrowia ludzi, powietrza i klimatu akustycznego

W celu ochrony zdrowia ludzi należy unikać lokalizowania funkcji uciążliwych w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej, usług publicznych i terenów rekreacyjnych. Dotyczy to w szczególności stref gospodarczych, górniczych, infrastrukturalnych, komunikacyjnych oraz obiektów mogących generować hałas, zapachy, pyły lub ruch ciężki.

W zakresie powietrza plan ogólny powinien sprzyjać zwartej strukturze osadniczej, termomodernizacji, niskoemisyjnym źródłom ciepła, OZE, geotermii płytkiej i zachowaniu zieleni. W zakresie hałasu należy stosować strefowanie funkcji, bufory przestrzenne, zieleni izolacyjną i odsunięcie funkcji chronionych od źródeł uciążliwości.

10.4. Kompensacja przyrodnicza

Na poziomie planu ogólnego nie wskazuje się konieczności kompensacji przyrodniczej jako podstawowego środka ochronnego. Zasadniczym sposobem postępowania powinno być unikanie kolizji, odsunięcie stref inwestycyjnych od terenów wrażliwych, utrzymanie terenów otwartych i zachowanie funkcji przyrodniczych. Kompensacja może być rozważana dopiero na etapie konkretnych przedsięwzięć, jeżeli wynikałoby to z decyzji środowiskowej, oceny oddziaływania na obszary chronione albo przepisów odrębnych.

11. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE

Plan ogólny jest dokumentem o charakterze strategicznym, dlatego rozwiązania alternatywne należy rozumieć przede wszystkim jako alternatywne zasady rozmieszczenia stref planistycznych, obszarów uzupełnienia zabudowy i standardów urbanistycznych. Nie analizuje się wariantów technologicznych konkretnych inwestycji, ponieważ plan ogólny ich nie przesądza.

W ocenie wariantów przyjęto kryteria środowiskowe wynikające z uwarunkowań Gminy Zawidz: ochronę wód i retencji, ochronę OChK Równina Raciążska, użytków ekologicznych i pomnika przyrody, zachowanie dolin Raciążnicy i Sierpienicy, ochronę JCWP i JCWPd, ochronę ujęć wody, gruntów rolnych klas I-III, lasów, krajobrazów wskazanych w audycie krajobrazowym oraz dziedzictwa kulturowego.

Tabela 11.1. Rozwiązania alternatywne rozważane w prognozie

Wariant	Charakterystyka	Ocena środowiskowa
Wariant A - koncentracja rozwoju	Rozwój zabudowy przede wszystkim w istniejących miejscowościach i ich logicznym sąsiedztwie, z wykorzystaniem istniejącej infrastruktury i dróg.	Najkorzystniejszy środowiskowo. Ogranicza rozpraszanie zabudowy, koszty infrastruktury, presję na doliny, grunty rolne, OChK, korytarze ekologiczne i krajobraz.
Wariant B - rozproszenie zabudowy	Szerokie dopuszczenie nowych terenów mieszkaniowych i usługowych w terenach otwartych, rolnych, dolinnych lub krajobrazowo eksponowanych.	Niekorzystny. Zwiększa fragmentację, ruch samochodowy, presję na wody, koszty obsługi, ryzyko konfliktów z OChK, krajobrazem, rolnictwem i zabytkami.
Wariant C - priorytet ochrony przyrody i retencji	Maksymalne utrzymanie dolin, mokradeł, użytków ekologicznych, lasów, korytarzy ekologicznych i terenów Q1% jako stref otwartych.	Bardzo korzystny przyrodniczo. Może ograniczać część rezerw inwestycyjnych, ale najlepiej zabezpiecza cele IIaPGW, retencję i ochronę form przyrody.
Wariant D - rozwój gospodarczy i górniczy	Silniejsze wyznaczenie stref gospodarczych, infrastrukturalnych i górniczych, w tym w rejonach złóż Milewo I i Skoczkowo I.	Dopuszczalny tylko punktowo. Wymaga ochrony wód, krajobrazu, zabudowy mieszkaniowej, ograniczenia hałasu, pylenia, transportu i rekultywacji.

Wariant E - rozwój OZE i geotermii	Wspieranie energetyki rozproszonej, geotermii płytkiej, fotowoltaiki i ewentualnego rozpoznania głębszych zasobów geotermalnych.	Korzystny klimatycznie, jeżeli nie powoduje kolizji z wodami podziemnymi, krajobrazem, formami ochrony przyrody, gruntami rolnymi i zabudową mieszkaniową.
Wariant F - brak planu ogólnego	Brak przyjęcia dokumentu porządkującego strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy.	Niekorzystny. Utrudnia kontrolę rozwoju, ochronę terenów wrażliwych i spójne uwzględnianie danych środowiskowych w dalszym planowaniu.

Jako wariant rekomendowany wskazuje się wariant A, uzupełniony elementami wariantu C oraz wariantu E. Oznacza to koncentrację rozwoju w istniejących strukturach osadniczych, zachowanie dolin, mokradeł, lasów, użytków ekologicznych i terenów powodziowych jako obszarów otwartych oraz dopuszczenie OZE i geotermii płytkiej w sposób podporządkowany ochronie wód, krajobrazu, przyrody i zabudowy mieszkaniowej.

Wariant B należy uznać za niekorzystny środowiskowo, ponieważ zwiększałby presję na tereny otwarte, doliny, grunty rolne, infrastrukturę i krajobraz. Wariant D może być dopuszczalny wyłącznie w ograniczonym zakresie, przy zachowaniu wymagań środowiskowych, koncesyjnych i rekultywacyjnych. Wariant F, polegający na braku planu ogólnego, byłby niekorzystny z punktu widzenia ładu przestrzennego i ochrony środowiska, ponieważ nie zapewniałby spójnego narzędzia do kontroli rozwoju zabudowy.

Rozwiązania alternatywne oceniono metodą porównawczą, zestawiając możliwe skutki poszczególnych wariantów z uwarunkowaniami ekofizjograficznymi, danymi CRFOP, IIaPGW, GIOŚ, MIDAS, NID, GEZ, audytu krajobrazowego, odpowiedziami Gminy Zawidz oraz stanowiskami organów właściwych w strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko. Podstawowym kryterium wyboru była możliwość uniknięcia lub ograniczenia oddziaływań na tereny wrażliwe.

Nie stwierdzono luk we współczesnej wiedzy, które uniemożliwiałyby sporządzenie prognozy na poziomie planu ogólnego. Ograniczenia wynikają głównie ze strategicznego charakteru dokumentu: plan ogólny nie określa technologii, dokładnych parametrów inwestycji ani szczegółowych rozwiązań technicznych. Z tego względu część ocen musi zostać doprecyzowana na etapie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, decyzji

środowiskowych, pozwoleń wodnoprawnych, uzgodnień konserwatorskich, koncesji górniczych oraz projektów budowlanych.

Nie przewiduje się potrzeby przeprowadzenia transgranicznej oceny oddziaływania na środowisko ani wskazywania alternatyw transgranicznych. Gmina Zawidz nie jest gminą przygraniczną, a przewidywane oddziaływania planu ogólnego mają charakter lokalny lub regionalny i nie powinny wykraczać poza granice państwa.

12. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Prognoza oddziaływania na środowisko ocenia, jakie skutki dla środowiska może mieć przyjęcie Planu Ogólnego Gminy Zawidz. Plan ogólny nie jest projektem budowlanym i nie przesądza realizacji konkretnych inwestycji. Określa natomiast ogólne ramy przyszłego zagospodarowania, w tym strefy planistyczne, gminne standardy urbanistyczne oraz zasady dalszego planowania miejscowego.

Gmina Zawidz ma charakter przede wszystkim rolniczy, z udziałem terenów leśnych, dolin rzecznych, rowów melioracyjnych, łąk, terenów podmokłych i rozproszonych struktur osadniczych. Najważniejsze elementy środowiska tworzą doliny Raciążnicy i Sierpienicy, sieć mniejszych cieków i rowów, kompleksy leśne, grunty rolne wysokich klas bonitacyjnych, tereny hydrogeniczne oraz obszary pełniące funkcje korytarzy ekologicznych.

Na obszarze gminy występują formy ochrony przyrody wymagające uwzględnienia w planowaniu przestrzennym. Największe znaczenie ma Obszar Chronionego Krajobrazu Równina Raciążska, obejmujący znaczną część gminy. Występuje także 16 użytków ekologicznych związanych głównie z terenami zabagnionymi oraz jeden pomnik przyrody o charakterze wieloobiekto- wym, tj. aleja drzew w parku w Skoczkanie. Nie są to wyłącznie obiekty formalne, lecz elementy systemu przyrodniczego, które wzmacniają retencję, różnorodność biologiczną i walory krajobrazowe gminy.

W granicach gminy nie wskazano obszarów Natura 2000, parków krajobrazowych ani rezerwatów przyrody, jednak plan ogólny musi uwzględniać ochronę gatunkową roślin, zwierząt i grzybów oraz ciągłość powiązań ekologicznych. Szczególne znaczenie mają tereny otwarte, dolinne, mokradłowe i leśne, które powinny być chronione przed nadmierną fragmentacją i rozpraszaniem zabudowy.

W zakresie wód powierzchniowych gmina jest powiązana z sześcioma jednolitymi częściami wód powierzchniowych rzecznych oraz dwiema jednolitymi częściami wód podziemnych. Według aktualnej oceny GIOŚ dla lat 2019-2024 wszystkie JCWP rzeczne obejmujące lub stykające się z obszarem Gminy Zawidz zostały ocenione jako będące w złym stanie wód. Oznacza to konieczność zachowania dolin cieków, ograniczania spływu zanieczyszczeń z terenów rolnych i zabudowanych, utrzymywania terenów retencyjnych oraz ostrożnego wyznaczania nowych terenów inwestycyjnych.

Wody podziemne, reprezentowane przez JCWPd GW200048 i GW200049, charakteryzują się dobrym stanem ilościowym i chemicznym. Mimo korzystnej oceny, wymagają ochrony przed zanieczyszczeniami pochodzącymi z gospodarki ściekowej, rolnictwa, funkcji produkcyjnych, komunikacji oraz niewłaściwego zagospodarowania w sąsiedztwie ujęć wody.

Na terenie gminy funkcjonują trzy stacje uzdatniania wody: w Majkach Małych, Zawidzu Kościelnym i Zalesiu. Zgodnie z informacją Gminy dla ujęć nie ustanowiono decyzją administracyjną dalszych stref ochronnych ani obszarów ochronnych, natomiast ochrona ujęć realizowana jest w granicach ogrodzonych terenów studni. W planowaniu przestrzennym należy zachować ochronę funkcjonalną tych ujęć i nie dopuszczać w ich sąsiedztwie funkcji mogących zanieczyścić wody podziemne.

Na obszarze Gminy Zawidz występują dwa udokumentowane złoża kopalin: Milewo I oraz Skoczkowo I. Są to złoża piasków i żwirów. Złoże Milewo I ma status złoża, którego eksploatację zaniechano, natomiast złoże Skoczkowo I jest złożem zagospodarowanym. Ewentualna eksploatacja kopalin wymaga ochrony wód, ograniczenia pylenia i hałasu, zabezpieczenia krajobrazu oraz rekultywacji terenów poeksploatacyjnych.

Dziedzictwo kulturowe gminy obejmuje obiekty wpisane do rejestru zabytków, obiekty ujęte w Gminnej Ewidencji Zabytków, stanowiska archeologiczne oraz cmentarze. W danych NID wskazano 10 pozycji zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru oraz jedno stanowisko archeologiczne wpisane do rejestru zabytków. Szczególnej ochrony wymagają kościoły, zespoły dworskie, parki dworskie, cmentarz przykościelny, dzwonnica, park w Skoczkanie, park w Zgagowie-Wsi oraz stanowisko Szumanie, st. 1.

Gmina poinformowała o trzech cmentarzach rzymskokatolickich przy parafiach w Zawidzu Kościelnym, Jeżewie i Słupi. Nie przekazano dokumentów potwierdzających wyznaczenie obszarów ochronnych tych cmentarzy. Niezależnie od tego w planowaniu należy uwzględniać ograniczenia wynikające z rozporządzenia Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959 r., przepisów dotyczących ochrony wód, ochrony zabytków oraz funkcji kulturowej i krajobrazowej cmentarzy.

Najważniejszym potencjalnym negatywnym skutkiem realizacji planu ogólnego byłoby rozpraszanie zabudowy w terenach otwartych, dolinnych, podmokłych, leśnych, rolnych wysokiej klasy oraz w granicach obszaru chronionego krajobrazu. Taki kierunek mógłby prowadzić do utraty retencji, pogorszenia

stanu wód, fragmentacji siedlisk, wzrostu kosztów infrastruktury, konfliktów krajobrazowych i presji na zabytki.

Za korzystny środowiskowo uznano wariant koncentrowania rozwoju w istniejących miejscowościach i ich logicznym sąsiedztwie, z wykorzystaniem istniejących dróg i infrastruktury technicznej. Nowa zabudowa powinna być powiązana z możliwością bezpiecznej gospodarki ściekowej, retencją wód opadowych, ochroną zieleni oraz ograniczeniem presji na doliny rzek i tereny podmokłe.

Plan ogólny może pozytywnie oddziaływać na środowisko, jeżeli utrwali przewagę stref otwartych na terenach przyrodniczo wrażliwych, ograniczy przypadkowe rozpraszanie zabudowy, uporządkuje zasady lokalizacji funkcji mieszkaniowych, usługowych, produkcyjnych, rolniczych, infrastrukturalnych i komunikacyjnych oraz stworzy podstawę do bardziej szczegółowych ustaleń w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Nie przewiduje się znaczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko. Gmina Zawidz położona jest w centralnej części kraju, a plan ogólny ma charakter lokalny i strategiczny. Przyszłe inwestycje, jeżeli będą mogły znacząco oddziaływać na środowisko, będą wymagały odrębnych ocen i decyzji zgodnie z przepisami odrębnymi.

Skutki realizacji planu powinny być monitorowane co około 5 lat, a także doraźnie w przypadku istotnych zmian planistycznych, zgłoszenia konfliktów środowiskowych lub wystąpienia zdarzeń ekstremalnych. Monitoring powinien obejmować w szczególności stan wód, rozwój zabudowy, gospodarkę ściekową, ochronę terenów otwartych, stan form ochrony przyrody, ochronę zabytków, jakość powietrza, hałas oraz retencję.

Podsumowując, projekt planu ogólnego może być środowiskowo akceptowalny, jeżeli będzie służył porządkowaniu rozwoju przestrzennego, a nie zwiększaniu presji na tereny wrażliwe. Najważniejszym warunkiem jest ochrona dolin Raciążnicy i Sierpienicy, wód powierzchniowych i podziemnych, ujęć wody, OChK Równina Raciążska, użytków ekologicznych, pomnika przyrody w Skoczkanie, lasów, gleb rolnych wysokiej klasy, krajobrazu wiejskiego oraz dziedzictwa kulturowego Gminy Zawidz.

13. OŚWIADCZENIE KIERUJĄCEGO ZESPOŁEM AUTORÓW

Oświadczam, że spełniam wymagania określone w art. 74a ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2024 poz. 1112). Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Miejsce i data sporządzenia prognozy: Ostrołęka, czerwiec 2026 r.

ZESPÓŁ AUTORÓW:

Imię i nazwisko, funkcja	Podpis
mgr inż. Michał MALICKI - kierujący zespołem Dyplom nr 33556 PB w Białymstoku	
mgr inż. arch. Zbigniew DĄBROWSKI - członek zespołu Dyplom nr 10689 i 13098 WSEiZ w Warszawie	
inż. arch. Klaudia DĄBROWSKA - członek zespołu Dyplom nr 17464 ATA w Warszawie	